

INTEGRALE DASSENNOTA CUIJK

Dás pas leven in Cuijk!

2122-07

INTEGRALE DASSENNOTA CUIJK

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5	4	KANSEN EN KNELPUNTEN	21	6	UITVOERINGSPROGRAMMA	35
1.1	Aanleiding	5	4.1	Actiegebied das	21	6.1	Inleiding	35
1.2	Doelstelling	5	4.2	Knelpunten	21	6.2	Actiegebied Gassels Broek	35
1.3	Status	5	4.2.1	Waterpark Kraaijbergse Plassen	23	6.3	Actiegebied Beers-Vianen-Overhage	36
1.4	Leeswijzer	6	4.2.2	Regionaal bedrijventerrein Haps	23	6.4	Actiegebied Corridor	36
			4.2.3	Woningbouw Beers-Vianen-Overhage	23	6.5	Keuze beplanting	38
2	DE DAS IN CUIJK	7				6.6	Financiering	38
2.1	Ecologie van de das	7	5	OPLOSSINGSSTRATEGIEËN	25	6.6.1	Maatregelen Waterpark	38
2.1.1	Leefwijze	7	5.1	Toets natuur en soortenbeleid	25	6.6.2	Maatregelen Beers-Vianen-Overhage	38
2.1.2	Leefgebied	7	5.1.1	Waterpark Kraaijbergse Plassen	25	6.6.3	Maatregelen Regionaal bedrijventerrein Haps	38
2.1.3	Populaties en uitwisseling	7	5.1.2	Beers-Vianen-Overhage	25	6.6.4	Grondverwerving	39
2.2	Voorkomen in Cuijk	9	5.1.3	Regionaal bedrijventerrein Haps	26	6.6.5	Duurzaam beheer	39
2.3	Populaties en relaties	11	5.2	Beschermingsformule	26	6.7	Fasering	39
2.3.1	Regionaal (populatie-niveau)	11	5.2.1	Nee-tenzij-principe	26	6.8	Duurzaamheid	40
2.3.2	Lokaal (familie-niveau)	11	5.2.2	Maatschappelijk belang/alternatieven	27	6.8.1	Beheer	40
2.3.3	Ruimtelijk functioneren voor de das	12	5.2.3	Mitigatie en compensatie	27	6.8.2	Planologisch bescherming	40
3	DE RUIMTELIJKE ONTWIKKELING VAN CUIJK	15	5.3	Strategie Waterpark Raaijbergse Plassen	28	6.9	Ontruimingsplan	40
3.1	Ruimtelijk beleidskader	15	5.3.1	Effecten op de das	28	BIJLAGE I	DASSEN BURCHTEN	41
3.1.1	Provinciaal	15	5.3.2	Mitigatie en compensatie	28	COLOFON		43
3.1.2	Regionaal	15	5.4	Strategie Beers-Vianen-Overhage	30			
3.2	Locale ontwikkelingen	17	5.4.1	Effecten op de das	31			
3.2.1	Wonen	17	5.4.2	Mitigatie en compensatie	31			
3.2.2	Werken	17	5.5	Strategie Regionaal bedrijventerrein Haps	31			
3.2.3	Recreatie & Toerisme	17	5.5.1	Effecten op de das	31			
3.2.4	Mobiliteit	19	5.5.2	Mitigatie en compensatie	32			
3.2.5	Ophoging Stort	19						
3.3	Functionele zonering	19						

1. INLEIDING

1.1 AANLEIDING

In de gemeente Cuijk is de das (Meles meles) van oudsher een veel voorkomende diersoort. In de jaren '80-'90 is de soort echter in aantal achteruitgegaan. Oorzaken moeten worden gezocht in verlies aan geschikt leefgebied als gevolg van verstedelijking, de toegenomen mobiliteit, en de verandering die de landbouw en het landschap hebben doorgemaakt (schaalvergroting). Momenteel behoort het grootste deel van het gemeentelijk grondgebied tot het leefgebied van de das.

De aanwezigheid van de das staat niet op zichzelf, maar is representatief voor de bijzondere natuur-, landschaps- en cultuurhistorische waarden in het land van Cuijk. De gemeente Cuijk wil deze natuur- en landschapswaarden koesteren, maar heeft tegelijkertijd ook behoefte aan ruimte voor wonen, werken en recreëren. Die ruimte is net als in veel andere gemeenten in Brabant een schaars goed geworden, waardoor de invulling om een zorgvuldige afweging vraagt. Die afweging wordt in deze integrale dassennota gemaakt.

Met deze nota wordt een visie neergelegd die beantwoordt aan de uitgangspunten van integraal en gebiedsgericht beleid zoals door het Ministerie van LNV en de Provincie Noord-Brabant geformuleerd. Afzonderlijke "rode" en "groene" ontwikkelingen en functies worden in

deze nota in hun samenhang beschouwd en afgewogen.

1.2 DOELSTELLING

De gemeente Cuijk beoogt middels deze dassennota in de periode tot 2015 een duurzaam evenwicht tot stand te brengen tussen enerzijds de aanwezigheid van een levensvatbare dassenpopulatie en anderzijds ruimte voor haar (stedelijke) ontwikkeling. Uitgangspunt daarbij is dat rode ontwikkelingen in de komende periode ook een kwaliteitsimpuls betekenen voor de groene ruimte en in het bijzonder voor de das als vertegenwoordiger van die waarden.

1.3 STATUS

Deze dassennota plaatst een aantal voorgenomen (stedelijke) ontwikkelingen in het perspectief van het duurzaam instandhouden en versterken van een levensvatbare dassenpopulatie in de gemeente Cuijk. Dit betekent goede uitwisselingsmogelijkheden met andere populaties in het Land van Cuijk en aan de andere zijde van de Maas. De daarvoor benodigde maatregelen zijn uitgewerkt in een groen uitvoeringsprogramma dat in belangrijke mate is gerelateerd aan de realisatie van de voorgenomen rode (stedelijke) ontwikkelingen. De gemeente ziet het als haar verantwoorde-

lijkheid om zorg te dragen voor het aansturen, faciliteren en bewaken van de uitvoering van het groene programma.

Deze dassennota pretendeert niet alle ruimtelijke (beleids)ontwikkelingen en trends tot 2015 in beeld te hebben, noch kan zij inschatten hoe de dassenpopulatie zich in het Land van Cuijk zal ontwikkelen. Ook beoogt de nota niet om elke m² ruimte voor groen of rood te bestemmen. De nota is echter dusdanig van opzet dat ze prima dienst kan doen als toetsingskader voor eventuele nieuwe rode en groene ontwikkelingen of veranderende inzichten in die periode. De dassennota maakt op hoofdlijnen heldere keuzes, en legt daarmee voldoende basis voor de nadere planvorming op projectniveau en uitwerking in bijvoorbeeld een bestemmingsplan of landschapsbeleidsplan. Tevens schept het een duidelijk kader voor overleg en besluitvorming over nieuwe ontwikkelingen en inzichten.

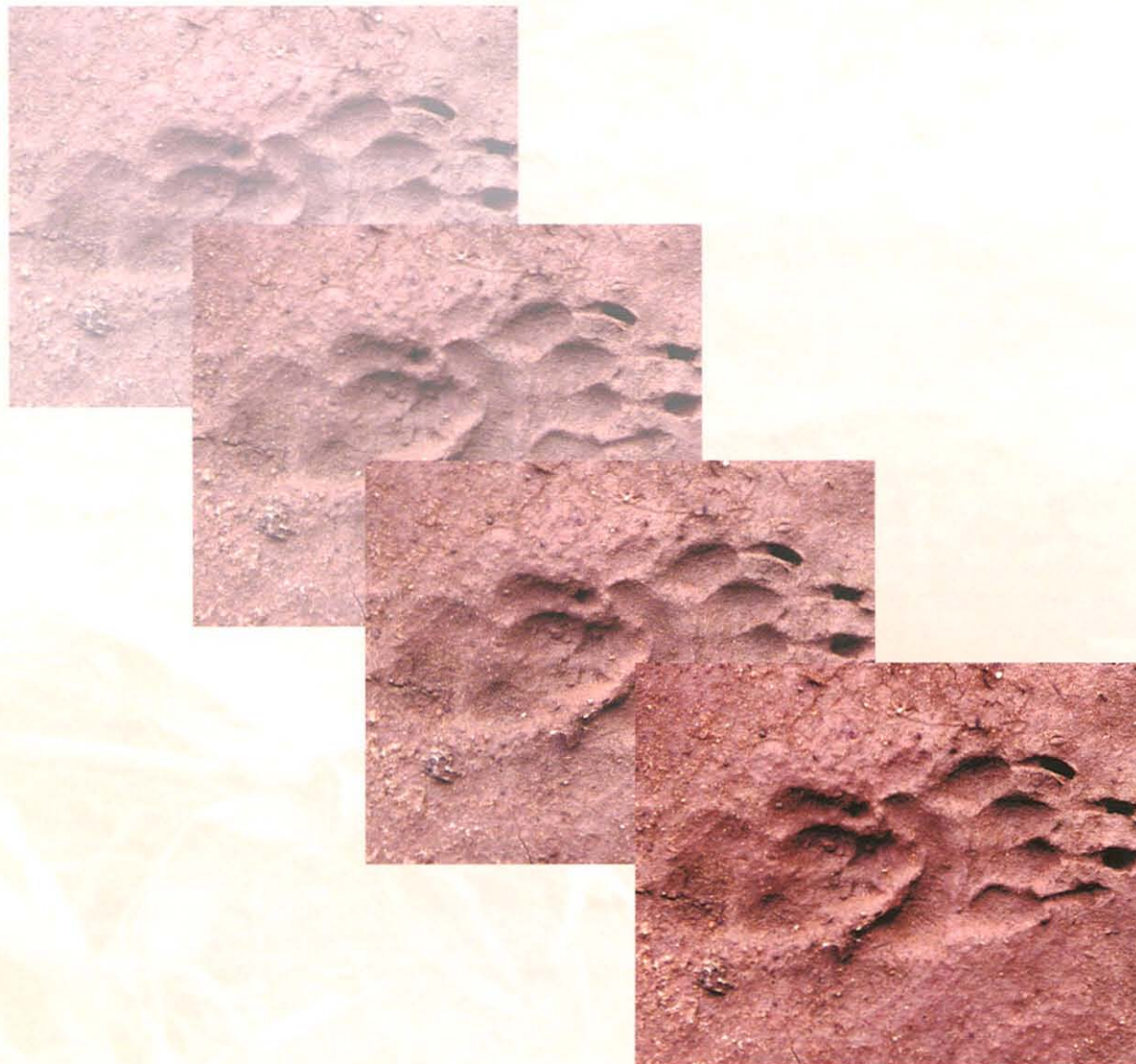
1.4 LEESWIJZER

Hoofdstuk 2 van deze nota geeft de lezer meer inzicht in leefwijze, voorkomen en verspreiding van de das, op lokaal (familie) en regionaal (populatie) niveau. De landschapsecologische kwaliteiten liggen ten grondslag aan de beschrijving van het huidige functioneren van het studiegebied voor de das.

Hoofdstuk 3 plaatst de voorgenomen (stedelijke) ontwikkelingen in het licht van de ruimtelijk functionele opbouw van de gemeente en directe omgeving. Resultaat is een functionele zonering stad - land.

Vanuit de doelstelling van deze dassennota, het duurzaam instandhouden van een levensvatbare dassenpopulatie, worden in hoofdstuk 4 de kansen en knelpunten die het gevolg zijn van deze zonering nader verkend.

Hoofdstuk 5 betreft de integrale uitwerking van kansen en knelpunten in oplossingsgerichte strategieën. Deze komen in hoofdstuk 6 samen in een concreet actieprogramma met maatregelen en een globale kostenraming.

2. DE DAS IN CUIJK

2.1 ECOLOGIE VAN DE DAS

2.1.1 Leefwijze

Dassen leven in familiegroepen in burchten. Het aantal dassen per burcht is variabel en afhankelijk van de populatie, geschiktheid en uitgestrektheid van het territorium, het seizoen, de status van de burcht en het voedselaanbod. Het aantal dassen per belopen burcht bedraagt in Nederland gemiddeld 3 tot 4 dieren. In een optimaal dassenbiotoop bestaat een familie uit 1 tot 3 zogende vrouwtjes, een wisselend aantal jongen en jaarlingen en één of meer mannetjes. De jongen worden in februari/maart geboren en verlaten na 2 maanden voor het eerst de burcht. Wanneer de jongen ongeveer 1 jaar oud zijn worden ze door de ouders verstoten en gaan ze zelf op zoek naar een nieuwe burcht(locatie).

Alhoewel de das strikt genomen geen nachtdier is, foerageert hij in Nederland gedurende de avond en nacht. Hierbij maken ze hoofdzakelijk gebruik van akkers en (vochtige) weilanden. Dassen zijn omnivoor. Regenwormen vormen een belangrijk deel van het voedsel. Daarnaast staan andere soorten wormen, insecten, slakken, amfibieën, kleine zoogdieren, evenals maïs, granen, eikels en fruit op het menu. Gedurende de dag verblijven de dieren in de burcht.

De maximale "homerange" (territorium) van de das kan 2 tot 3 km bedragen maar de dieren houden zich voornamelijk op in een zone van 400-800 meter rond de burcht. Ze verplaatsen zich bij voorkeur langs lijnvormige landschapselementen, waarbij het territorium in principe niet wordt verlaten.

2.1.2 Leefgebied

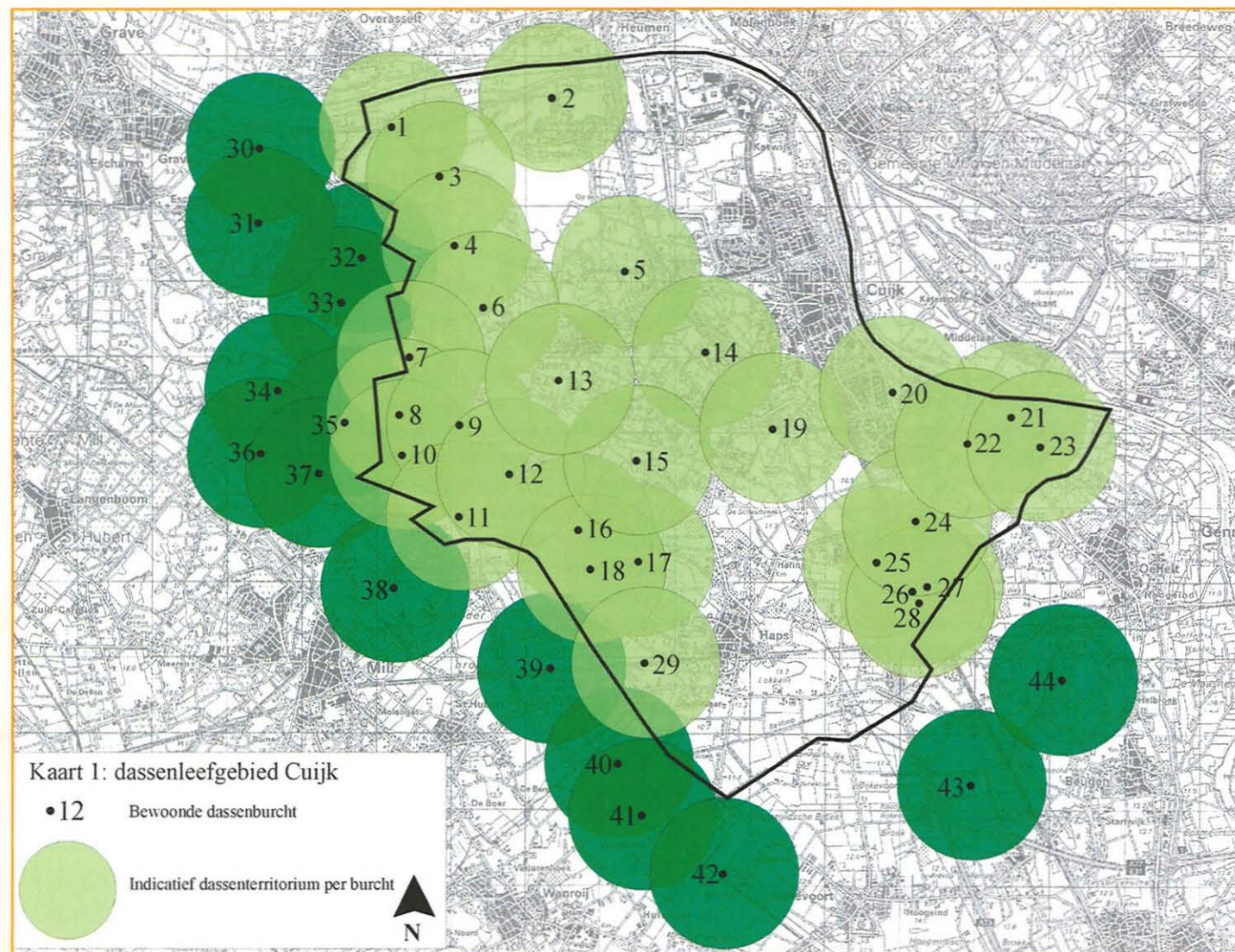
Ondanks dat dassen in diverse biotopen worden aangetroffen gaat de voorkeur uit naar kleinschalige, extensief beheerde cultuurlandschappen, die bestaan uit een afwisseling van akker- en (begrasd) weiland, bosjes, houtwallen, heggen en boomgaarden. Vooral het rivierengebied en beekdalen zijn geschikte leefgebieden. De burchten zijn meestal gesitueerd in hellingen en steilranden op beschutte plaatsen, zoals bosranden, houtwallen en brede heggen. In het rivierengebied vormen de droge rivierduinen geschikte locaties om burchten te graven. De lager gelegen vochtige weilanden worden dan als foerageergebied gebruikt. De grootte van het leefgebied van een dassenfamilie varieert afhankelijk van voedselaanbod en dekking van minder dan 30 ha onder optimale omstandigheden tot meer dan 400 ha in marginale biotopen.

2.1.3 Populaties en uitwisseling

Op de lange termijn kan een populatie dassen alleen overleven indien deze in contact staat met andere populaties. Wanneer populaties ten opzichte van elkaar geïsoleerd raken worden ze erg kwetsbaar. Op langere termijn treden dan inteelteffecten op. De vitaliteit van de dieren neemt af en de populatie wordt erg gevoelig voor "tegenslagen". Hierbij kan men denken aan nadelige effecten op het leefgebied door de bouw van een bedrijventerrein of de aanleg van een drukke verkeersweg, maar ook aan tegenslagen die natuurlijk van aard zijn, zoals overstromingen, waardoor foerageergronden ongeschikt raken. De sterfte van een gering aantal dieren kan dan, vanwege de geïsoleerde ligging, niet op natuurlijke wijze worden opgevangen. De genetische verarming en daarmee de vitaliteit van de populatie zal vervolgens nog sneller afnemen. De effecten van deze processen hebben een grotere invloed op kleine populaties.

Het is dus van belang dat tussen populaties uitwisseling van dieren mogelijk is. Het zijn meestal de jonge dieren, op zoek naar een nieuw territorium, die voor de uitwisseling tussen de deelpopulaties zorgen.

2.2 VOORKOMEN IN CUIJK

De gemeente Cuijk herbergt een belangrijk deel van de dassenpopulatie van Noord-Brabant. De ligging in het rivierengebied en de aanwezigheid van het beekdal van de Raam zijn hier debet aan.

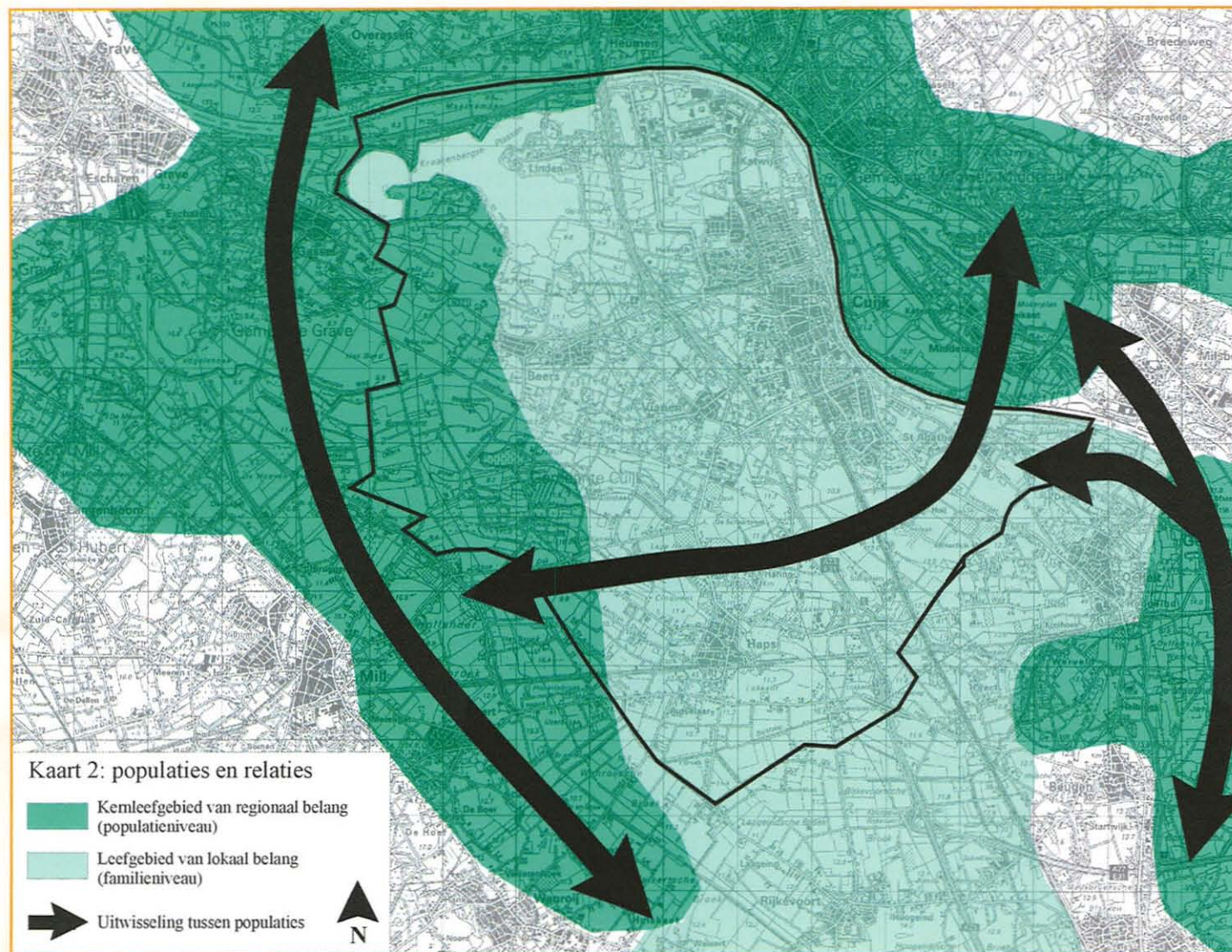
Uit inventarisatiegegevens van de Vereniging Das & Boom blijkt dat in mei 2002 binnen de gemeentegrenzen van Cuijk 29 bewoonde dassenburchten aanwezig waren. De burchten zijn op kaart 1 ingetekend, waarbij als indicatief territorium voor de dassen een gebied met een straal van één kilometer rondom de burcht is aangehouden. Dit op advies van de Vereniging Das & Boom. Elke bewoonde burcht herbergt normaliter één dassenfamilie.

De burchten Spoordijk 1, 2 en Oost vormen hierop een uitzondering, zij worden bewoond door één familie. De kaart laat ook zien dat op het nabijgelegen grondgebied van de buurgemeenten ook diverse burchten aanwezig zijn. Daarnaast zijn de burchten Tochtsloot, De Haan, Broekkant, Cinquant, Bazar, Hofsestraat, De Kuilen en Oude spoordijk Haps door één of meerdere dassen bewoond die geen familie met elkaar vormen. De meeste burchten zijn te

vinden in het westelijk deel van de gemeente en op het grondgebied van de gemeente Grave, in het beekdal van de Raam. Ook in het zuidoostelijk deel van de gemeente is sprake van een concentratie van burchten. Het centrale deel van de gemeente is minder dicht bevolkt, en in het noordoosten en ten zuiden

van Haps zijn momenteel geen bewoonde burchten (meer) aanwezig. In het vervolg van de rapportage worden de verschillende dassenfamilies met de burchtnamen aangeduid zoals weergegeven in bijlage I.

2.3 POPULATIES EN RELATIES

Aan de hand van de provinciale kaart "Dassen in Noord-Brabant - verspreidingsgebied van de das in Noord-Brabant" uit 1998, en informatie van de Vereniging Das & Boom is in kaart 2 op indicatieve wijze een beeld geschetst van de (kern)leefgebieden en de samenhang tussen populaties van de das in de ruime omgeving van de gemeente Cuijk.

Deze kaart laat zien dat in de omgeving van Cuijk ook diverse andere dassenpopulaties aanwezig zijn. Kerngebieden zijn het Maasheggenlandschap (zuidoostelijk van Cuijk), de stuwwal bij Nijmegen en het Reichswald (oostelijk van Cuijk), de Maasuitwaerden tussen Overasselt en Heumen in Gelderland (noordelijk van Cuijk), en het dal van de Raam (westelijk van Cuijk).

Wanneer deze informatie wordt gecombineerd met de landschapsecologische opbouw van het gebied, en met de biotoopeisen van de das, kan een goede inschatting worden gemaakt van hoe het gebied door de das wordt gebruikt.

2.3.1 Regionaal (populatie-niveau)

Om de vitaliteit van de dassenpopulatie in Cuijk ook op de langere termijn veilig te stellen is het noodzakelijk dat er uitwisseling van dieren plaatsvindt met omliggende populaties. Aan de westelijke zijde van de gemeente staat de Noord-Brabantse populatie in verbinding met de dassen in het gebied tussen Overasselt en Heumen (provincie Gelderland). Via de zone tussen Haps en Vianen/Beers staat de populatie van het Land van Cuijk in verbinding met populaties in Limburg en die op de stuwwal van Nijmegen en in het Reichswald. Deze relaties worden door de Maas niet gehinderd.

Dassenburcht in spoordijk

2.3.2 Lokaal (familie-niveau)

Afgaand op de biotoopeisen is niet het gehele gemeentelijke grondgebied van de gemeente Cuijk even geschikt voor de das. De meest waardevolle gebieden zijn gelegen in het westelijk deel van de gemeente. Het foerageergebied van de dassen is daar voor een belangrijk deel gemeentegrensoverschrijdend. Met name de dieren in de burchten Ganzenorgel (1), Grote Geest (3), Tochtsloot (4), De Haan (7), Tienmorgen (8), Hulsbosch 3 (10), Rabatbosje v/d Quay (11), Bazar (18) en Oude spoordijk Haps (29) maken gebruik van de lager gelegen vochtige gronden van het dal van de Raam.

De burchten Ganzenorgel (1) en Hoge Voort (2) zijn gelegen tussen de Maas en de Kraaijenbergse Plassen. Het foerageergebied van de familie uit de burcht Ganzenorgel strekt zich waarschijnlijk in westelijke richting uit, langs de Maasuitwaerden en buiten de gemeentegrens.

De burchten Hofsestraat (21) en Klooster St. Agatha (23) zijn gelegen in de Maasuitwaerden in het oosten van Cuijk. Het foerageergebied van deze dassen ligt waarschijnlijk eveneens gedeeltelijk buiten de gemeentegrens, in het uitwaerdengebied zuidelijk van Cuijk.

Naar alle waarschijnlijkheid strekt het foerageergebied van de familie in de spoordijk (nr. 26 t/m 28) zich eveneens uit tot op het grondgebied van de gemeente Boxmeer.

De foerageergebieden van de overige families zijn waarschijnlijk voor het overgrote deel gelegen binnen de gemeentegrenzen. In het noordoostelijk deel van de gemeente (Heeswijkse Kampen) liggen geen bewoonde burchten meer. Door verstedelijking en ontgrondingen is dit deel van de gemeente voor de das ongeschikt geraakt. De verbinding met de stuwwal van Nijmegen functioneert hierdoor niet meer. In de directe omgeving van Haps is sprake van een geringe dichtheid aan bewoonde burchten. De families die, gelet op hun voorkomen, een sleutelpositie innemen worden kort beschreven.

Familie Dommelsvoort

Het foerageergebied van de familie Dommelsvoort (5) wordt begrensd door de Provinciale weg N321, de A73 en de Kraaijenbergse Plassen. De ontgrondingen (uitbreiding Beers-Oost) en de nabije infrastructuur hebben het leefgebied van deze familie onder druk gezet. De barrièrewerking van de aanwezige wegen komt tot uiting in het aantal verkeersslachtoffers.

Families Bril en Flierenhof

De families Bril (13) en Flierenhof (14) hebben hun leefgebied in het verstedelijkte gebied tus-

sen Vianen en Beers. De burchten zijn gelegen nabij de Graafse Dijk (Bril) en de A73 (Flierenhof). Het foerageergebied ligt waarschijnlijk voor een groot deel tussen Graafsedijk, A73, Hapsebaan, Milseweg en N321. De familie Flierenhof maakt incidenteel ook gebruik van het zuidelijk deel van Overhage, aan de oostzijde van de A73, door middel van de aanwezige fietstunnel. Dit wordt bevestigd door de aanwezigheid van een, overigens niet langer bewoonde, bijburcht oostelijk van de A73.

Families Stort

Het foerageergebied van de families in de burchten nabij de stortplaats (25, 26, 27 en 28) is aan weerszijden van de A73 gelegen als gevolg van de aanwezigheid van een dassentunnel onder deze snelweg.

2.3.3 Ruimtelijk functioneren voor de das

Uit deze analyse volgt dat de aanwezigheid van de das zich in de westelijke helft van de gemeente concentreert, en daar deel uitmaakt van een kernleefgebied van regionaal belang. Dit kleinschalige en vochtige (beekdal)landschap kenmerkt zich hier door een hoge dichtheid aan burchten. Hier is het van belang de huidige landschappelijke kwaliteiten voor de das te handhaven en waar mogelijk te optimaliseren. Tevens is het van belang de verbinding te handhaven met de dassenfamilies ten noor-

den van de Kraaijenbergse plassen en de populatie in de omgeving van Overasselt en Heumen, aan de overkant van de Maas.

Het gebied ten zuidoosten van Cuijk, op de overgang naar het Maasheggenlandschap nabij Oeffelt en St. Agatha is reeds een geschikt leefgebied voor de das. Hier ligt net als in de westelijke helft van de gemeente het accent op behoud en waar mogelijk een verdere versterking van die huidige kwaliteiten, ook gelet op de verbinding met de populatie van Middelaar aan de overzijde van de Maas.

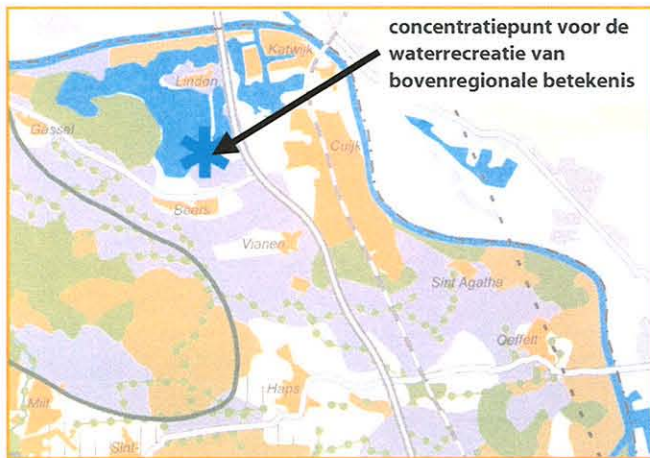
Het overig gemeentelijk grondgebied tussen dit kernleefgebied en de kerngebieden ten oosten en noorden van de gemeente Cuijk is op dit moment minder geschikt voor de das. Het heeft echter wel een belangrijke verbindende functie voor de populaties in die gebieden en behoeft daarom versterking.

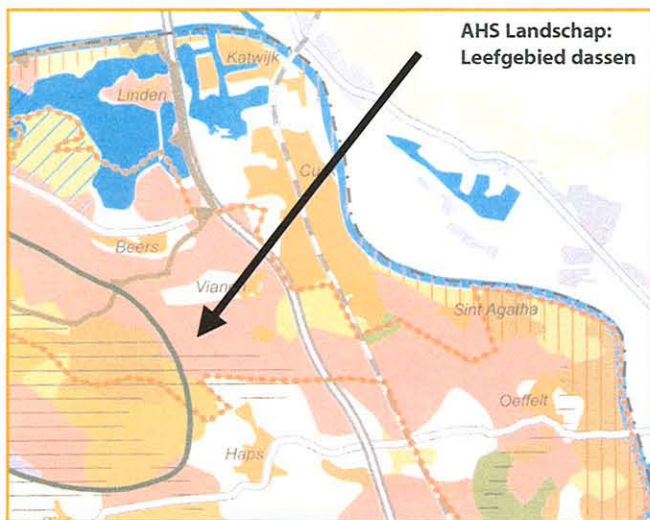
Stortheuvel voor dassenburcht

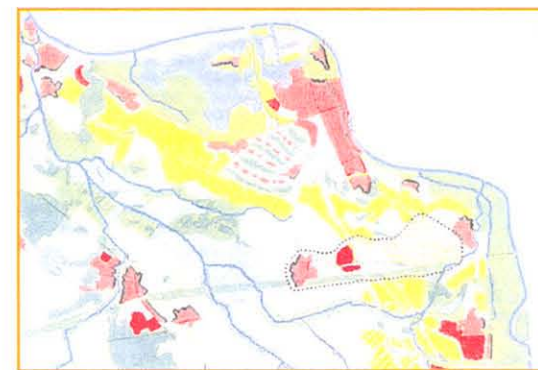

Ruimtelijke Hoofdstructuur (Bron: Brabant in Balans)

Elementen van de onderste laag (Bron: Brabant in Balans)

Structuurbeeld Land van Cuijk (Bron: Structuurvisie Plus-concept)

3. DE RUIMTELIJKE ONTWIKKELING VAN CUIJK

3.1 RUIMTELIJK BELEIDSKADER

De gemeente Cuijk is mede door haar ligging een veelzijdige gemeente die aan tal van functies en activiteiten plaats moet bieden. Naast wonen, werken en mobiliteit zijn ook de recreatie en het toerisme in toenemende mate van belang.

Net als elders in Brabant staat de landbouwsector onder druk door de stedelijke ontwikkeling, maar in het geval van Cuijk ook door de aanwezige natuur- en landschapswaarden in met name het westelijk deel van de gemeente. Het huidige landschapsbeeld en de aanwezige natuur- en landschapswaarden, waaronder de aanwezigheid van de das, zijn in belangrijke mate gebaat bij een agrarisch gebruik. De gemeente Cuijk ziet een duurzame landbouw als een belangrijke toekomstige drager van het landelijk gebied. Dit krijgt zijn doorvertaling in de beleidsvoornemens die het samen met buurgemeenten, provincie, natuurorganisaties, agrarische sector en andere belanghebbenden formuleert.

In dit hoofdstuk zal allereerst een beeld worden geschetst van het relevant vigerend en toekomstig integraal beleid voor het studiegebied. Vervolgens worden de voorgenomen ontwikkelingen, die mede aanleiding vormen voor het opstellen van deze dassennota, kort beschreven. Beleid en ontwikkelingen worden omgezet in een visie op ruimtelijke ontwikkeling. Een functionele zonering tussen de stedelijke en

meer landelijke functies. Deze zonering moet letterlijk en figuurlijk ruimte creëren voor zowel de das als voor de overige functies en activiteiten in de gemeente Cuijk. Dit betekent ook dat keuzes moeten worden gemaakt.

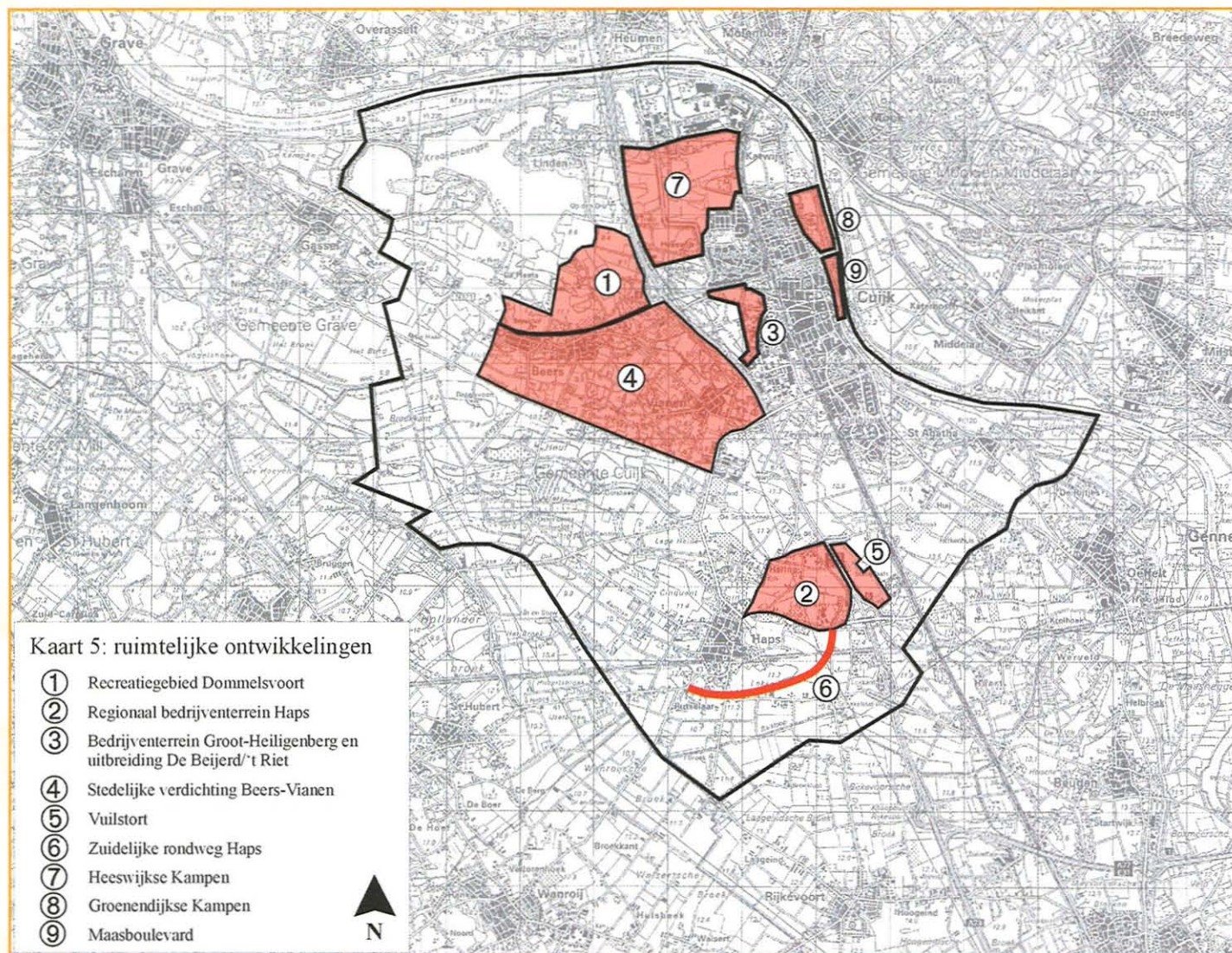
3.1.1 Provinciaal

De plankaarten behorende bij het nieuwe Streekplan Noord-Brabant 2002 - "Brabant in Balans" zijn representatief voor de landschappelijke overgang die van zuidwest naar noordoost de gemeente Cuijk typeert. De hoge landschapsecologische waarden in het zuidwesten komen onder meer tot uitdrukking in de ligging op de rand van de Regionale Natuur en Landschaps Eenheid (RNLE) "De Maashorst". Een brede strook van Gassel via Beers en Vianen naar Sint Agatha is aangewezen als GHS (Groene Hoofdstructuur)-Natuur, GHS-Landbouw of AHS (Agrarische Hoofdstructuur)-Landschap (leefgebied dassen). Het belang van de gemeente Cuijk in recreatief en toeristisch opzicht wordt benadrukt door de aanwijzing van het zuidoostelijk deel (Dommelsvoort) van de Kraaijenbergse Plassen als "concentratiepunt voor de waterrecreatie van bovenregionale betekenis".

3.1.2 Regionaal

In de "StructuurvisiePlus Land van Cuijk" valt vooral op dat een "multifunctionele ontwikkelingsas Haps - Oeffelt" is aangewezen. Binnen deze as behoort een nieuw regionaal bedrijventerrein tot de mogelijkheden. Het overig landelijk gebied, voor zover geen deel uitmakend van de GHS, betreft "agrarisch gebruik met ontwikkeling van ecologische waarden". In deze gebieden staat een goede afstemming van het agrarisch gebruik en het optimaliseren van de leefomstandigheden van de das centraal. In het kleinschalige en gevarieerde landschap tussen Beers en Vianen voorziet de structuurvisie in het "verweven van natuur, wonen en voorzieningen". Het zuidoostelijk deel van de Kraaijenbergse Plassen (Dommelsvoort) wordt bestemd voor versterking van "intensieve recreatie".

3.2 LOCALE ONTWIKKELINGEN

De gemeente Cuijk, dan wel de samenwerkende gemeenten in het Land van Cuijk, zijn voornemens om in de periode tot 2015 een aantal plannen te realiseren met betrekking tot wonen, werken en recreëren. Deze ruimtelijke ontwikkelingen zijn op kaart 5 weergegeven en worden achtereenvolgens kort getypeerd. Voor een aantal van deze plannen geldt dat nog geen besluitvorming heeft plaatsgevonden. Het effect op het leefgebied en leefwijze van de das kan echter van dien aard zijn dat deze ontwikkelingen wel in beschouwing worden genomen in deze nota.

3.2.1 Wonen

Heeswijkse Kampen

Dit betreft een bouwlocatie die voor de komende jaren voorziet in de woningbehoefte.

Groenendijkse Kampen

De huidige sportterreinen worden op de middellange termijn (na 2010) mogelijk ontwikkeld ten behoeve van woningbouw.

Woningbouw Beers-Vianen-Overhage

Het gebied tussen Beers en Vianen wordt in de StructuurvisiePlus aangewezen als mogelijke locatie voor woningbouw op de middellange termijn (na 2010). Een verder verweven van de

functies wonen, natuur en landschap is echter ook op de kortere termijn (tot 2010) actueel, in verband met de bouw van een aantal woningen op twee locaties in het kader van het instrument "Ruimte-voor-Ruimte". De gemeente acht in het gebied tussen Beers en Vianen alleen een marginale vorm van woningbouw toelaatbaar. Gedurende de looptijd van deze dassennota in de orde van grootte van enkele tientallen woningen. In het gebied Overhage moeten juist de landschappelijke kwaliteiten verder worden versterkt.

3.2.2 Werken

Regionaal bedrijventerrein Haps

In de StructuurvisiePlus Land van Cuijk is ten noordoosten van Haps een zoeklocatie van circa 100 ha aangewezen voor de aanleg van een regionaal bedrijventerrein. Het bedrijventerrein dient vooral voor de vestiging en verplaatsing van de zwaardere bedrijvigheid uit de diverse gemeenten in de regio.

Bedrijventerrein Groot-Heiligenberg

Bedrijventerrein Groot-Heiligenberg betreft de ontwikkeling van een gebied van circa 15 ha ten behoeve van de vestiging van lichte industrie.

3.2.3 Recreatie & Toerisme

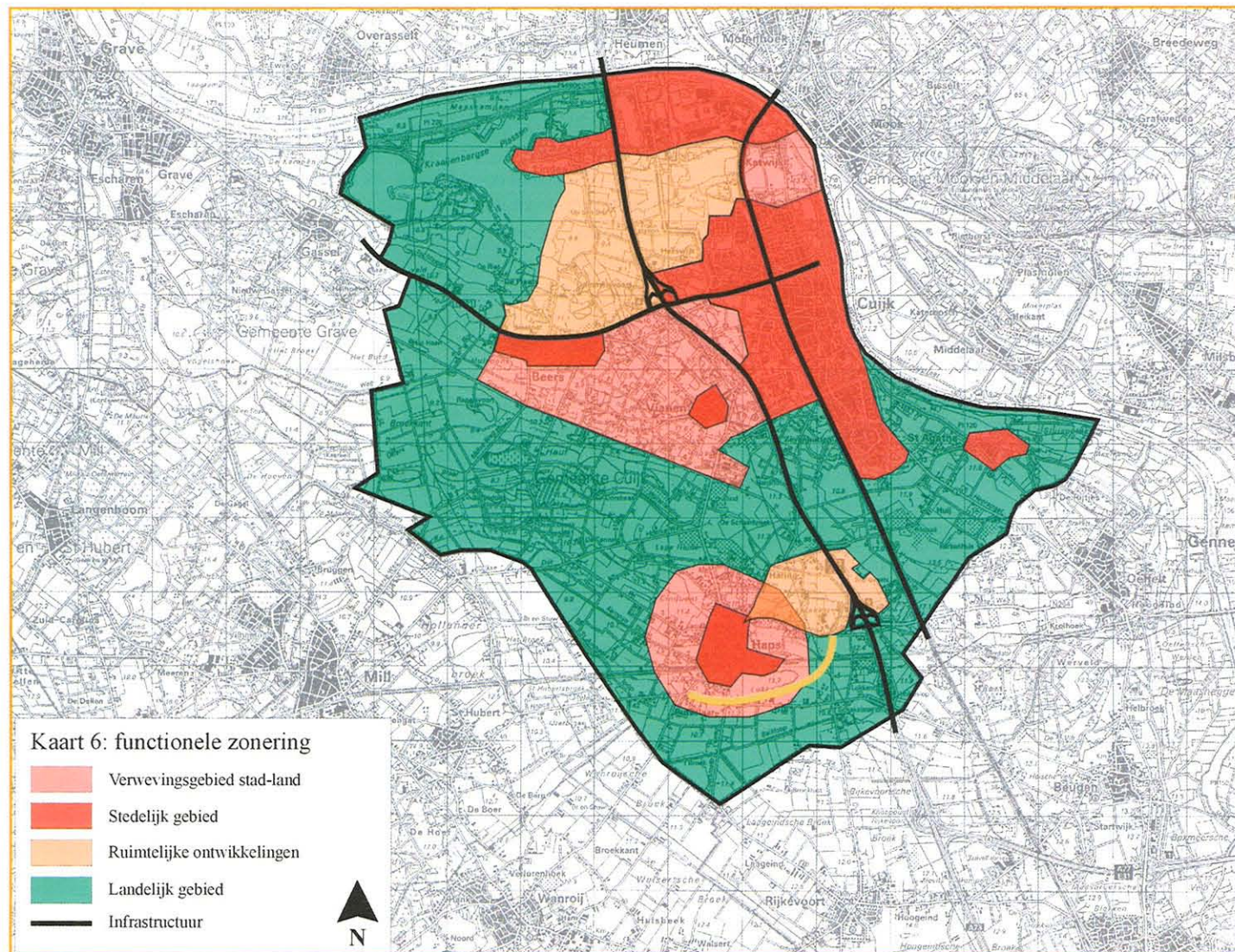
Waterpark

De gemeente Cuijk heeft een plan laten ontwikkelen voor een intensief recreatiegebied aan de zuidoostelijke zijde van de Kraaijbergse Plassen (Dommelsvoort): "Waterpark de Kraaijbergse Plassen". Het betreft de aanleg van een jachthaven, verblijfsrecreatieve voorzieningen, vakantiewoningen op het water en een Leisure-centrum.

Plangebied Waterpark

Maasboulevard

Om de ligging van de stad aan de Maas beter te benutten en de historische samenhang met de rivier te accentueren vindt herstructurering van de Maasboulevard plaats. Het betreft het aanpassen van de bestaande ontsluiting, woningbouw en de aanleg van recreatief-toeristische voorzieningen.

3.2.4 Mobiliteit

De Beijerd en 't Riet-west

In het bestemmingsplan wordt primair de realisatie van de nieuwe ontsluitingsweg rond Cuijk geregeld. Het plan voorziet ook in een efficiënt gebruik van de overige gronden binnen het plangebied, zoals de afronding van het bestaande bedrijventerrein met een beperkt aantal bedrijfskavels.

Zuidelijke rondweg Haps

De gemeente wil aan de zuidoostelijke zijde van Haps een rondweg aanleggen om zo het doorgaand verkeer uit de kern van Haps te weren.

3.2.5 Ophoging Stort

De capaciteit van de stort oostelijk van Haps zal gedurende de looptijd van deze nota verder worden vergroot. De maximale eindhoogte van de stort wordt planologisch vastgelegd op 24 meter boven maaiveld. De bestaande contouren worden niet gewijzigd en de afrastering blijft gehandhaafd. Tevens wordt een "logistiek afvalcluster" (overslag van groen en afval, opslag van chemicaliën, milieupark) binnen die contouren gerealiseerd. Op de lange termijn (na 2015) zal de stortplaats een andere bestemming krijgen, waarbij herinrichting ten behoeve van de das nadrukkelijk zal worden overwogen.

Omgeving stort Haps

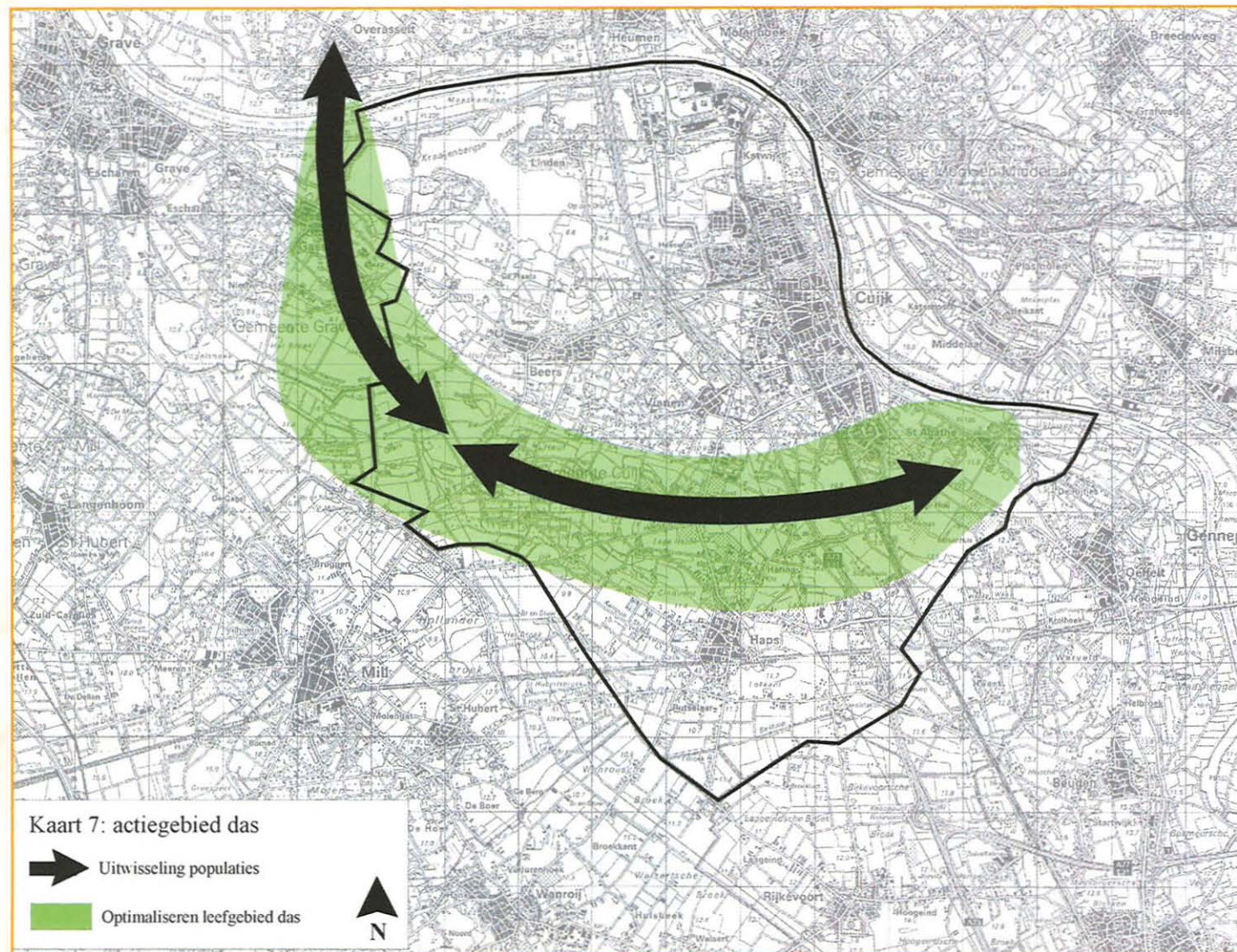
3.3 FUNCTIONELE ZONERING

Het integraal beleidskader en de genoemde ontwikkelingen zijn te verbeelden in een functionele zonering van stad en land. Op kaart 6 is zichtbaar dat meer dynamische functies als wonen, werken, mobiliteit en intensieve recreatie zich concentreren in het noordoostelijk deel van de gemeente en in een brede zone langs de A73 en de spoorlijn.

Het westelijk deel van de gemeente, inclusief dat deel van de Kraaijenbergse plassen (Dommelsvoort), kent een meer landelijk karakter en extensievere vormen van grondgebruik (landbouw, natuur, cultuurhistorie, waterretentie, extensieve recreatie).

De gemeente Cuijk concentreert haar stedelijke ontwikkeling langs de noord-zuid gerichte infrastructurele dragers A73 en spoorlijn. Gelegen tussen de RNLE "De Maashorst" en de omvangrijke bos- en natuurgebieden oostelijk van de Maas wordt deze "stedelijke corridor" alleen ten noorden van Haps tijdelijk onderbroken. Vanuit landschapsecologisch oogpunt vergroot dit de noodzaak om de beoogde ecologische oost-west verbinding tussen Vianen en Haps te realiseren.

4. KANSEN EN KNELPUNTEN

4.1 ACTIEGEBIED DAS

Het ruimtelijk functioneren voor de das (hoofdstuk 2), en de gepresenteerde functionele zonering van stad en land (hoofdstuk 3) vormen het handvat voor het aanwijzen van een actiegebied waar het leefgebied van de das, dan wel de uitwisselingsmogelijkheden tussen de dassenpopulaties kan worden versterkt. Kaart 7 presenteert dit actiegebied.

Het actiegebied is gelegen tussen de kernleefgebieden ten westen en oosten van de gemeente Cuijk en is op dit moment minder geschikt voor de das. Het heeft een belangrijke verbindende functie voor de populaties in de kernleefgebieden.

Karakteristiek actiegebied

De zone ten zuiden van Beers en Vianen tot aan Haps kent een agrarisch gebruik met een meer rationele verkaveling. In zijn huidige vorm is het voor de das matig geschikt, enkele vrij drukke wegen hinderen de oost-west migratie. De eventuele aanleg van het regionaal bedrijventerrein versmalt de corridor ten noorden van Haps. Als beoogde verbinding tussen de westelijke en oostelijke deelpopulaties komt juist dit gebied in aanmerking voor maatregelen die de vestiging en migratie van de das bevorderen. Dit sluit goed aan op het (gemeentelijk) natuur- en landschapsbeleid, die voor dit gebied een verdere versterking van de kleinschaligheid voorstaat.

4.2 KNELPUNTEN

Tegen de achtergrond van de functionele zonering stad-land en het ruimtelijk functioneren van de das kunnen een aantal van de in hoofdstuk 3 beschreven ontwikkelingen als knelpunt worden aangemerkt, kaart 8 geeft de locaties van deze knelpunten.

Een aantal van de (voorgenomen) ontwikkelingen heeft geen effect op het leefgebied van de das, omdat geen burchten aanwezig zijn en bovendien geen sprake is van actueel leefgebied voor de das.

- Heeswijkse Kampen;
- Groenendijkse Kampen;
- Maasboulevard;
- Ophoging stort;
- Zuidelijke rondweg Haps.

Het betreft in hoofdzaak ontwikkelingen binnen de stedelijke invloedssfeer. Ter plekke van de Heeswijkse Kampen ligt een verlaten dassenburcht. De gemeente heeft destijds een ontheffing aangevraagd en verkregen om de burcht te mogen ruimen. Inmiddels is deze ontheffing verlopen.

In het landelijk gebied worden de zuidelijke rondweg bij Haps en de ophoging van de stort niet als knelpunten beschouwd. Ten zuiden van Haps, ter plekke van het tracé van de rondweg, is in zijn geheel geen sprake van actueel leefgebied van de das.

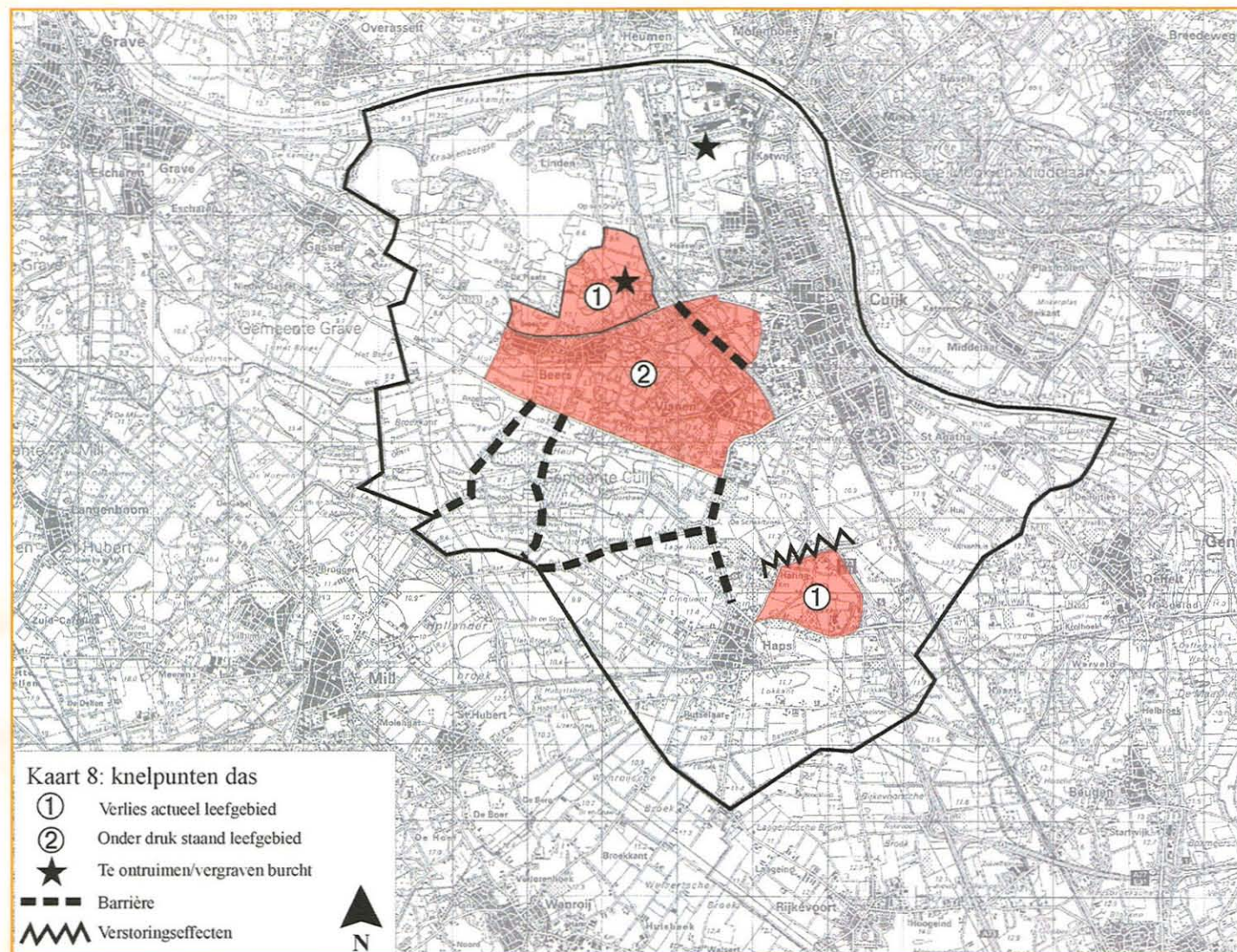
Het verder ophogen van de stort gaat niet gepaard met een uitbreiding naar de omgeving, dan wel een toename van de activiteiten op de stort. Om die reden zullen de nabijgelegen burchten en dassenfamilies geen negatieve effecten ondervinden. Bovengenoemde ontwikkelingen zullen in deze nota verder buiten beschouwing worden gelaten.

Van de (voorgenomen) ontwikkelingen op het grondgebied van de gemeente Cuijk wordt het volgend drietal als knelpunt aangemerkt.

Heeswijkse Kampen

4.2.1 Waterpark Kraaijenbergse Plassen

Bij uitvoering van het ontwikkelingsplan Waterpark in zijn huidige vorm resteert onvoldoende leefgebied voor de aldaar aanwezige dassenfamilie. Bovendien zal de huidige burchtlocatie moeten worden geruimd.

Kraaijenbergse plassen

4.2.2 Regionaal bedrijventerrein Haps

Bij de eventuele aanleg van dit bedrijventerrein komt de beoogde oost-west verbinding ten behoeve van de das (hoofdstuk 2) onder druk te staan. Bovendien gaat actueel leefgebied verloren voor de dassenfamilies in de burchten 25, 26, 27 en 28.

4.2.3 Woningbouw Beers-Vianen-Overhage

Het kleinschalige karakter maakt het tot een geschikt leefgebied voor de das. Tegelijkertijd zorgt de verweving met bebouwing en andere functies, alsmede de aanwezige ontsluitingsstructuur voor verstoring en versnippering van het leef- en foerageergebied van de aanwezige families. De voorgestane verdere verstedelijking zoals aangegeven in de StructuurvisiePlus kan de aanwezigheid van de das in dit gebied onder druk zetten. De gemeente acht gedurende de looptijd van deze dassennota echter alleen een marginale verdichting toelaatbaar, in de orde van grootte van enkele tientallen woningen.

De familie Flierenhof maakt incidenteel ook gebruik van het zuidelijk deel van Overhage door een bestaande fietstunnel onder de A73 als migratieroute te benutten. De ontwikkeling van Groot-Heiligenberg en een aantal bedrijfskavels in het kader van het bestemmingsplan De Beijerd en 't Riet-west gaat ter plekke ook ten koste van het foerageergebied van deze familie. Het slecht toegankelijk zijn van het aantrekkelijke Overhage voor de dassenfamilie Flierenhof (14) is op zichzelf ook als knelpunt aan te merken.

5. OPLOSSINGSSTRATEGIEËN

5.1 TOETS NATUUR- EN SOORTENBELEID

Voor de in hoofdstuk 4 gesignaleerde knelpunten worden in dit hoofdstuk oplossingsstrategieën geformuleerd. Die strategieën zijn gebaseerd op de functionele zonering stad - land en op het principe dat inspanningen, die worden geleverd om negatieve effecten van de voorgenomen ontwikkelingen te voorkomen of te compenseren, zich zoveel mogelijk richten op het eveneens in hoofdstuk 4 aangewezen actiegebied. De inzet op het actiegebied garandeert dat voldoende geschikt leefgebied beschikbaar blijft om op (boven)gemeentelijk niveau het duurzaam voortbestaan van aanwezige dassenpopulaties te garanderen.

De ontwikkelingen die als knelpunt zijn aangemerkt worden afzonderlijk uitgewerkt. Allereerst wordt in deze paragraaf beoordeeld of het vigerend natuur- en soortenbeleid voor de desbetreffende ontwikkeling wel van toepassing is. Is dit het geval dan volgt in de paragrafen 5.2 t/m 5.5 een nadere uitwerking overeenkomstig de wettelijke beschermingsformules.

Volgens het provinciaal natuur- en soortenbeleid dienen ingrepen in of nabij onderstaande gebiedscategorieën te worden getoetst:

1. de Groene Hoofdstructuur (GHS)-Natuur (Natuurparel, Overig bos- en natuurgebied, Ecologische verbindingszone);
2. de GHS-Landbouw (Leefgebied kwetsbare soorten, Leefgebied struweelvogels, Natuurontwikkelingsgebied);
3. de Agrarische Hoofdstructuur (AHS)-Landschap (RNLE-landschapsdeel, Leefgebied dassen, Waterpotentiegebied);
4. bos- en natuurgebieden buiten de GHS, die als zodanig in een vigerend bestemmingsplan zijn opgenomen.

De das en zijn burchtlocatie zijn ook beschermd in het kader van de Flora- & faunawet. In deze wet is de voormalige Natuurbeschermingswet voor een deel opgegaan. De Natuurbeschermingswet hanteerde als richtlijn dat de directe omgeving van de burcht, een cirkel met een straal van 50 meter, als beschermd wordt aangemerkt.

5.1.1 Waterpark Kraaijenbergse Plassen

De plannen voor de ontwikkeling van het Waterpark zijn van invloed op in ieder geval het leefgebied van de dassenfamilie Dommelsvoort. Mogelijk maken ook de naburige families Tochtsloot (4) en Hoogenkamp (6) gebruik van het plangebied. Onderzoek wijst uit dat het totale plangebied van het Waterpark moet worden beschouwd als dassenleefgebied. Plankaart 2 (Elementen van de onderste laag)

van het streekplan "Brabant in Balans" duidt het overgrote deel van het plangebied aan als AHS-Landschap - "leefgebied voor dassen". Deze bestemming heeft een vergelijkbare beleidsmatige status als de GHS, om reden waarvan toepassing van het zogenaamd provinciaal compensatiebeginsel aan de orde is. Dit compensatiebeginsel is verwoord in de "Notitie toepassing compensatiebeginsel Noord-Brabant 1997" van de Provincie Noord-Brabant. Deze notitie betreft een uitwerking van de toetsing volgens het "nee-tenzij-principe" uit het Structuurschema Groene Ruimte.

De ontwikkeling van het Waterpark betekent ook dat de aanwezige burcht moet worden ontruimd. Om die reden is de Flora- & faunawet van toepassing. Ten behoeve van de ontruiming zal bij het Ministerie van LNV een onthefingsverzoek in het kader van deze wet moeten worden ingediend. Aan dit verzoek ligt een beschermingsformule ten grondslag die ook is gebaseerd op het "nee-tenzij-principe" en in grote lijnen overeenkomt met het eerdergenoemd provinciaal compensatiebeginsel.

5.1.2 Beers-Vianen-Overhage

De aanleg van bedrijventerrein in het deelgebied Overhage en de voorgestelde marginale woningbouw tussen Beers en Vianen is van invloed op de in dit gebied aanwezige families

in de burchten Bril (13) en Flierenhof (14). Een belangrijk deel van het gebied wordt op Plankaart 2 van "Brabant in Balans" dan ook aangemerkt als AHS Landschap - "leefgebied voor dassen". Voor deze mogelijke ontwikkeling is dus toepassing van het provinciaal compensatiebeginsel aan de orde.

De Flora- & faunawet is alleen van toepassing indien ontwikkelingen in de directe omgeving van een burcht (50 m) worden ontplooid.

5.1.3 Regionaal bedrijventerrein Haps

Op Plankaart 2 van "Brabant in Balans" wordt circa 60% van de zoeklocatie aangemerkt als AHS-Landschap - "leefgebied dassen". Het betreft leefgebied van de dassenfamilie Stort Haps (25) en van de familie die in de spoordijk leeft (26, 27 en 28) en middels de aanwezige dassentunnel de oostelijke helft van de zoeklocatie als foerageergebied gebruiken. Ook hier geldt wederom dat de voorgenomen ontwikkeling zal moeten worden getoetst aan het provinciaal compensatiebeginsel.

Uit veldonderzoek door de Vereniging Das & Boom is gebleken dat op de zoeklocatie zelf geen burchten aanwezig zijn, reden waarom de Flora- & faunawet niet van toepassing is.

5.2 BESCHERMINGSFORMULE

Het vigerend natuur- en soortenbeleid blijkt van toepassing voor de ontwikkelingen die als knelpunt zijn aangemerkt. Dit betekent zowel vanuit de Wet op de Ruimtelijke Ordening als de Flora- & faunawet (Waterpark) toetsing aan de beschermingsformules, in beide gevallen het "nee-tenzij-principe".

5.2.1 Nee-tenzij-principe

Het Structuurschema Groene Ruimte-2 (Ministerie van LNV, 2002) stelt dat ruimtelijke ingrepen in bepaalde gebiedscategorieën dienen te worden getoetst op mogelijke negatieve effecten op aanwezige natuur- en landschapswaarden. Deze toetsing volgens het "Nee-tenzij-principe" is nader uitgewerkt in de Notitie toepassing compensatiebeginsel Noord-Brabant 1997 (Provincie Noord-Brabant, 1999). Hoofduitgangspunt is dat er per saldo geen verlies aan natuur- en landschapswaarden mag plaatsvinden. De procedure die daarbij wordt gevolgd is weergegeven in onderstaande tabel.

Procedure 'Nee-tenzij-principe'

A.

Vraag: gaan bij de ingreep belangrijke natuur- en/of landschapswaarden verloren?

Needan is het compensatiebeginsel niet aan de orde

Ja.....dan B

B.

Vraag: gaat het om een zwaarwegend maatschappelijk en economisch belang?

Nee.... dan wordt de ingreep niet toegestaan

Ja.....dan C

C.

Vraag: zijn er andere locaties mogelijk waar bij geen waarden verloren gaan?

Ja..... dan dient de ingreep daar plaats te vinden

Nee... dan dienen de nadelige effecten zoveel als mogelijk verminderd te worden (mitigatie). Is na mitigatie per saldo nog sprake van nadelige effecten, dan dienen deze te worden gecompenseerd.

5.2.2 Maatschappelijk belang/ alternatieven

Overeenkomstig het compensatiebeginsel zal alleen in uitzonderingsgevallen worden overwogen om de aanwezige natuur- en landschapswaarden voor andere functies te laten wijken. Onder uitzonderingsgevallen wordt verstaan:

1. het belang van behoud van natuur- en landschapswaarden moet wijken voor een ander zwaarwegend maatschappelijk belang; én
2. door middel van een gedegen onderzoek is aangetoond, dat voor die vormen van ruimtegebruik geen andere locaties buiten de Groene Hoofdstructuur*, of buiten de gebieden gesitueerd buiten de Groene Hoofdstructuur met de reeds aanwezige hoofdfunctie Bos of Natuur, aanwezig zijn.

* Met de Groene Hoofdstructuur worden hier ook de gebieden bedoeld met een vergelijkbare status, zoals AHS-Landschap - "leefgebied dassen".

Pas als er sprake is van dergelijke uitzonderingsgevallen wordt het compensatiebeginsel toegepast, en komt de vraag naar voren, op welke wijze, in welke mate, en op welke locatie mitigerende en/of compenserende maatregelen getroffen kunnen worden.

Gemeente en initiatiefnemers zullen het zwaarwegend maatschappelijk belang en de gekozen locatie moeten kunnen onderbouwen op

het moment dat ontwikkelingen actueel worden en ontheffingen en vergunningen dienen te worden aangevraagd (bestemmingsplanprocedure).

5.2.3 Mitigatie en compensatie

Indien het compensatiebeginsel wordt toegepast op de voorgestelde ontwikkelingen en locaties moeten aan de volgende mogelijk nadelige effecten op de das en zijn leefgebied (habitat en burcht) worden getoetst:

1. Vernietiging van leefgebied
2. Verstoring van leefgebied en leefpatroon
3. Versnippering van leefgebied

Een initiatiefnemer is verplicht om zoveel mogelijk invulling te geven aan landschappelijke inpassing en mitigatie.

Mitigatie wil zeggen dat alle mogelijke maatregelen worden getroffen om nadelige effecten als gevolg van de ingreep op die natuurwaarden te voorkomen.

Is vervolgens nog sprake van een netto verlies aan natuurwaarden dan dient dit verlies te worden gecompenseerd.

De ervaring leert dat, gelet op de omvang van het leefgebied van de das dat bij grootschalige ontwikkelingen als deze verloren gaat, oppervlaktecompensatie veelal onmogelijk is. Om die reden wordt het principe "kwaliteit-voor-kwan-

titeit" gehanteerd. Hiermee wordt beoogd om buiten de invloedssfeer van de ingreep suboptimaal leefgebied van de das te versterken. Dit betekent ook dat meer families kunnen worden gehuisvest op dezelfde oppervlakte. Om de eventuele compensatieverplichting te kunnen bepalen worden nadelige effecten wel zoveel mogelijk gekwantificeerd.

Ook de toetsende instanties hanteren deze richtlijn, waarbij het duurzaam voortbestaan van de desbetreffende populaties/families uitgangspunt is.

Kwaliteit voor kwantiteit

De compensatie van het verloren gaan van circa 130 ha actueel leefgebied in Dommelsvoort is bepaald volgens het principe "kwaliteit-voor-kwantiteit". Dit houdt in dat bestaand marginaal dassenleefgebied kwalitatief wordt verbeterd. In marginale leefgebieden heeft een dassenfamilie een relatief groot territorium nodig om over voldoende foerageergebied te beschikken. Door gebieden te "verdichten" met lijnvormige landschapselementen wordt het leefgebied geoptimaliseerd. Onder optimale omstandigheden is het territorium van een dassenfamilie relatief klein. Door een marginaal leefgebied te optimaliseren ontstaat er dus ruimte voor een "nieuw" territorium, wat het "plaatsen" van een dassenfamilie mogelijk maakt.

Door deskundigen is in het veld geïnventariseerd op welke manier dassenleefgebied geoptimaliseerd kan worden. Op kaart is indicatief aangegeven hoe de structuur van lijnvormige elementen er dan uit komt te zien.

In navolgende paragrafen 5.3 t/m 5.5 wordt voor iedere ontwikkeling een oplossingsgerichte strategie geformuleerd, waarbij op basis van de effecten op de das mitigatie en compensatie vorm krijgen.

5.3 STRATEGIE WATERPARK KRAAIJENBERGSE Plassen

Het plan voor de ontwikkeling van een intensief recreatiegebied met bijbehorende ontsluiting is in lijn met de huidige en beoogde zonering rond de Kraaijenbergse Plassen (kaart 6). In de westelijke helft ligt het accent op de ontwikkeling en het beheer van natuur en landschap, terwijl de oostelijke helft zich kenmerkt door intensief recreatief en stedelijk gebruik. Er is niet gekozen voor de mogelijkheid om het Waterpark een dubbelfunctie te geven: intensieve recreatie en dassenleefgebied. Een dergelijke verweving van functies is alleen een reële optie indien sprake is van extensief recreatief gebruik, waarbij een gerichte zonering het mogelijk maakt dat de aanwezige dassenfamilie(s) duurzaam van het gebied gebruik kunnen blijven maken. Een dergelijke zonering vormt een probleem, omdat de betrokken dassenfamilies al onder grote druk staan door de ontgronding (uitbreiding Beers-Oost), en de aanwezigheid van de A73 en de N321. Bovendien is de locatie aangewezen als concentratiepunt voor de waterrecreatie van

bovenregionale betekenis. Een extensief recreatief gebruik ligt dan niet voor de hand. Deze redenen zijn aanleiding geweest om te kiezen voor een scheiding van functies.

In de strategie wordt een reeds bestaande financiële compensatieverplichting geïntegreerd. Het betreft het benodigd budget voor een set van mitigerende en compenserende maatregelen die voortvloeien uit de ontgronding "Uitbreiding Beers-Oost". Uitgaande van een blijvende aanwezigheid van de dassenfamilie Dommelsvoort zijn die maatregelen destijds opgesteld om tot uitvoering te worden gebracht binnen het huidige plangebied van het Waterpark.

Landschapselementen in Dommelsvoort

5.3.1 Effecten op de das

Bij de ontwikkeling van het Waterpark moet het leefgebied van de familie Dommelsvoort als verloren worden beschouwd. Het betreft circa 130 ha actueel leefgebied, alsmede 2250 meter aan landschapselementen die zullen verdwijnen bij de aanleg van het Waterpark. De aanwezige burcht zal worden ontruimd, waarbij verhuizing naar het nabij gelegen actiegebied plaatsvindt.

Effecten Waterpark

- 130 ha leefgebied gaat verloren
- verlies van 2250 meter lijnvormige landschapselementen
- ontruimen van de burcht van de familie Dommelsvoort
- verhuizen van de betrokken familie naar het actiegebied

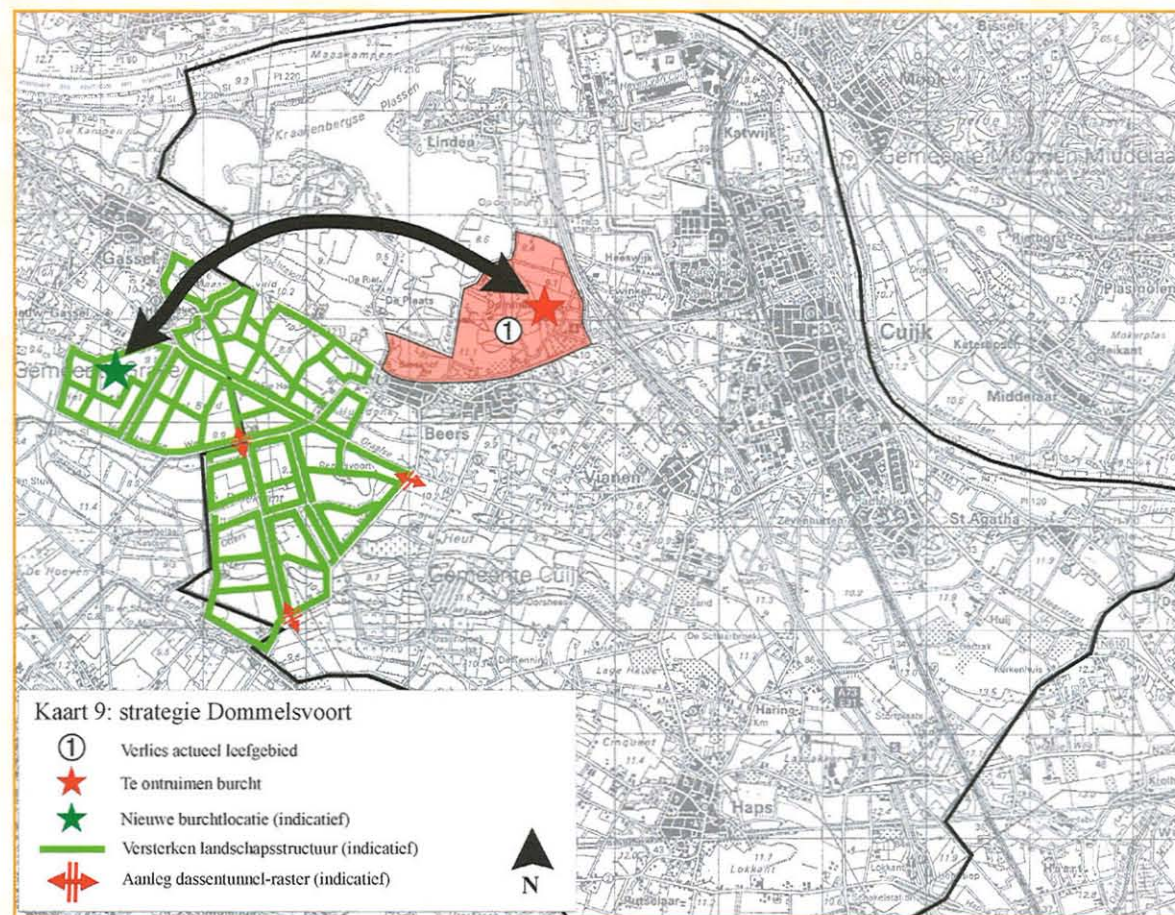
5.3.2 Mitigatie en compensatie

Volgens het principe "kwaliteit-voor-kwantiteit" krijgt de compensatie zijn uitwerking in het optimaal inrichten van de locatie waar de familie Dommelsvoort wordt gehuisvest. Die locatie binnen het eerder aangewezen actiegebied is in overleg met de gemeente Grave en de Vereniging Das & Boom indicatief vastgesteld en wordt aangeduid als het "Gassels Broek", zie kaart 9. Het landschappelijk karakter op de nieuwe locatie komt in belangrijke mate overeen met die van de huidige locatie, waardoor

een succesvolle verhuizing meer kans van slagen heeft. Uitgangspunt voor de locatiekeuze is dat op deze plek nog ruimte voor een dassenfamilie aanwezig is, mits de landschappelijke structuur aanmerkelijk wordt versterkt.

Om te komen tot een afdoende optimalisatie van het nieuwe leefgebied van de familie Dommelsvoort, rekening houdend met de aanwezigheid van meerdere andere dassenfamilies, wordt een aanzienlijke lengte lijnvormige beplanting aangelegd, in totaal 30 kilometer. Van deze totale lengte heeft 3 kilometer betrekking op compensatie van bestaande landschapselementen die in het plangebied van het Waterpark verdwijnen. Als gevolg van de kwaliteitstoelag overeenkomstig het compensatiebeginsel, dient het verdwijnen van 2250 meter aan elementen in de huidige situatie te worden gecompenseerd door de aanleg van 3000 meter aan nieuwe beplanting.

Op kaart 9 is de gewenste landschappelijke structuur indicatief weergegeven, voor een deel betreft het bestaande landschapselementen. De uiteindelijke plaatsbepaling van de nieuwe beplanting gebeurt op basis van de huidige landschapsecologische structuur en bestaande wissels. De aanleg is uiteraard ook afhankelijk van de medewerking van betrokken grondeigenaren.

5.4 STRATEGIE BEERS-VIANEN-OVERHAGE

Uitgangspunt is dat sprake is van een marginale stedelijke verdichting (wonen, bedrijvigheid) van het aantrekkelijke gebied tussen Beers en Vianen gedurende de looptijd van de dassennota.

De beperkte woningbouwopgave die wordt voorzien (enkele tientallen woningen), zal op een dusdanige wijze plaatsvinden dat de aanwezigheid en het gebruik van het gebied door de aanwezige dassenfamilies duurzaam wordt gegarandeerd.

Een eventuele verstedelijking vindt plaats op basis van een plan voor de ontwikkeling van het gebied, waarin zowel rood als groen een plaats krijgen. Het plan doet uitspraken over waar woningbouw verantwoord kan plaatsvinden, waar natuur moet worden ontwikkeld en de landschappelijke structuur versterkt. Ook kan de ontsluitingsstructuur beter worden afgestemd op de aanwezige dassenburchten, door het verkeersluw maken van de omgeving van die burchten of de aanleg van dassentunnels.

Nieuwe woningbouwplannen kunnen op basis van het "rood-groene ontwikkelingsplan" worden uitgewerkt of getoetst. Belangrijk is dat het plan ook de koppeling tussen rood en groen in de zin van uitvoering en financiering regelt. De bouw van een woning zal moeten bijdragen aan de realisatie van de beoogde landschappe-

lijke structuur of andere in het plan geformuleerde groene maatregelen. De inzet van deze maatregelen beperkt zich niet tot het gebied tussen Beers en Vianen maar richt zich ook op het landschappelijk versterken van Overhage en het zuidelijk gelegen actiegebied waar de betrokken families naar verwachting ook foerageren (kaart 10).

Nieuw aangeplante haag (referentiebeeld)

De zogenaamde "Ruimte-voor-Ruimte" locaties vormen een uitzondering. Het instrument "Ruimte voor Ruimte" heeft mede tot doel te komen tot "ontstening" van het landelijk gebied door de sloop van stallen. Indien deze stallen zijn gelegen in dassenleefgebied en de betrokken gronden krijgen na de sloop de bestemming bouwland, grasland of natuur, dan is dit in het voordeel van de das. Bovendien zijn de nieuwe woningbouwlocaties normaliter gelegen aan de rand van de bebouwde kom, een zone die minder in trek is bij de das. Het instrument heeft in dat geval dan per saldo een positief effect op de aanwezige dassenpopulatie.

5.4.1 Effecten op de das

Verwacht mag worden dat de ontwikkeling van Groot-Heiligenberg en de in het bestemmingsplan voor De Beijerd en 't Riet-west voorziene uitgifte van een beperkt aantal bedrijfskavels in de zuidelijke punt van Overhage resulteren in een (beperkt) nadelig effect op de betrokken dassenfamilie Flierenhof (14). De nabijheid van de fietstunnel maakt het aannemelijk dat de familie die omgeving (incidenteel) benut om te foerageren. De recente vondst van een verongelukte das ter plekke van Groot-Heiligenberg bevestigt dit.

Op dit moment bestaan, met uitzondering van de ontwikkeling van twee Ruimte-voor-Ruimte locaties, geen concrete woningbouwplannen voor het gebied. De beide locaties zijn gelegen aan de rand van de bebouwde kom van Beers. Verondersteld mag worden dat, alhoewel in beperkte mate, sprake zal zijn van verlies aan foerageergebied. De inzet van "Ruimte-voor-Ruimte" (RBV-regeling 1e tranche) resulteert echter in de gelijktijdige sloop van een aanzienlijke oppervlakte aan stallen in dassenleefgebied binnen de gemeente Cuijk. Een groot deel van die stallen is tevens gelegen in het betrokken gebied Beers-Vianen-Overhage, waardoor de aanwezige dassenfamilies zullen profiteren van de sloop en herbestemming.

Effecten Beers-Vianen-Overhage

- afname van leefgebied door ontwikkeling van bedrijfskavels De Beijerd en 't Riet-west (maximaal 25.000 m²)
- afname van leefgebied door ontwikkeling van Ruimte-voor-Ruimte locaties in de 1e tranche (maximaal 12.000 m²)

5.4.2 Mitigatie en compensatie

De per saldo nadelige effecten op de betrokken dassenfamilies van de ontwikkeling van Groot-Heiligenberg, de plannen voor De Beijerd en 't Riet-west, en de ontwikkeling van de twee Ruimte-voor-Ruimte locaties worden ondervangen door het kleinschalige landschap van Overhage ten oosten van de A73, en het zuidelijk actiegebied verder te versterken. De inzet van maatregelen in het zuidelijk actiegebied komt voort uit het rood-groene ontwikkelingsplan, zie kaart 10.

5.5 STRATEGIE REGIONAAL BEDRIJVENTERREIN HAPS

De eventuele vestiging van een regionaal bedrijventerrein nabij Haps betekent niet alleen een bedreiging voor de das, maar biedt ook de mogelijkheid om de zwak functionerende oost-west verbinding ten noorden van de zoeklocatie aanmerkelijk te versterken.

5.5.1 Effecten op de das

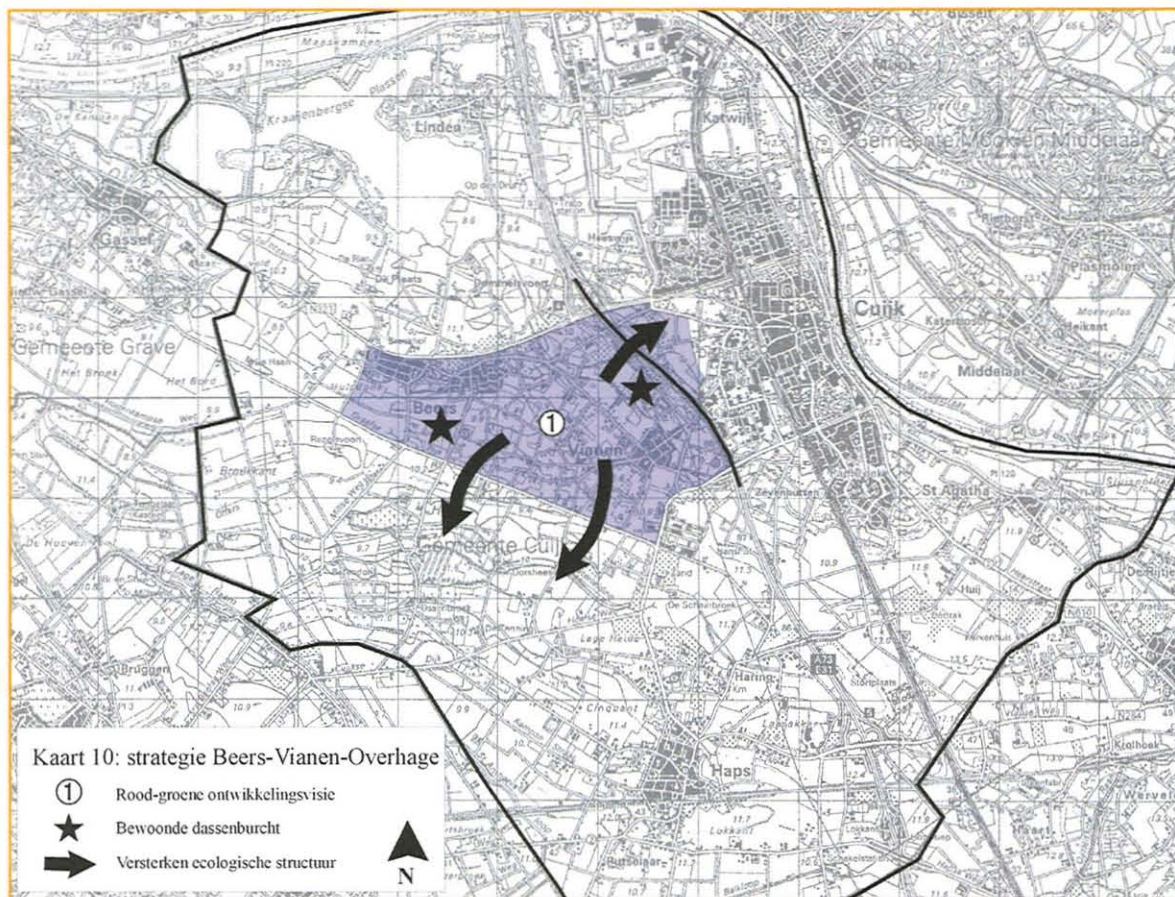
Bij de aanleg van het bedrijventerrein volgens de begrenzing van de huidige zoeklocatie gaat circa 60 ha foerageergebied verloren van dassenfamilies die hun burchten oostelijk van de A73 hebben liggen.

Tevens verdwijnt circa 1500 meter aan landschapselementen die in de huidige situatie door de das bij het migreren worden benut. Bij een toekomstige situering van het bedrijventerrein overeenkomstig de huidige begrenzing van de zoeklocatie komt de oost-west georiënteerde ecologische verbinding ten noorden van de zoeklocatie onder druk te staan. Er ontstaat een smalle corridor tussen de bebouwde kom van Cuijk en het bedrijventerrein die niet is ingericht op een functioneren als ecologische verbinding. Afhankelijk van de inrichting kan het bedrijventerrein ook een verstorend effect hebben op die corridor.

Effecten Regionaal bedrijventerrein Haps

- verlies van 60 ha leefgebied
- verlies van 1500 meter lijnvormige landschapselementen
- smalle oost-west corridor die niet is ingericht op verbinding
- mogelijk versturende effecten van bedrijventerrein op corridor

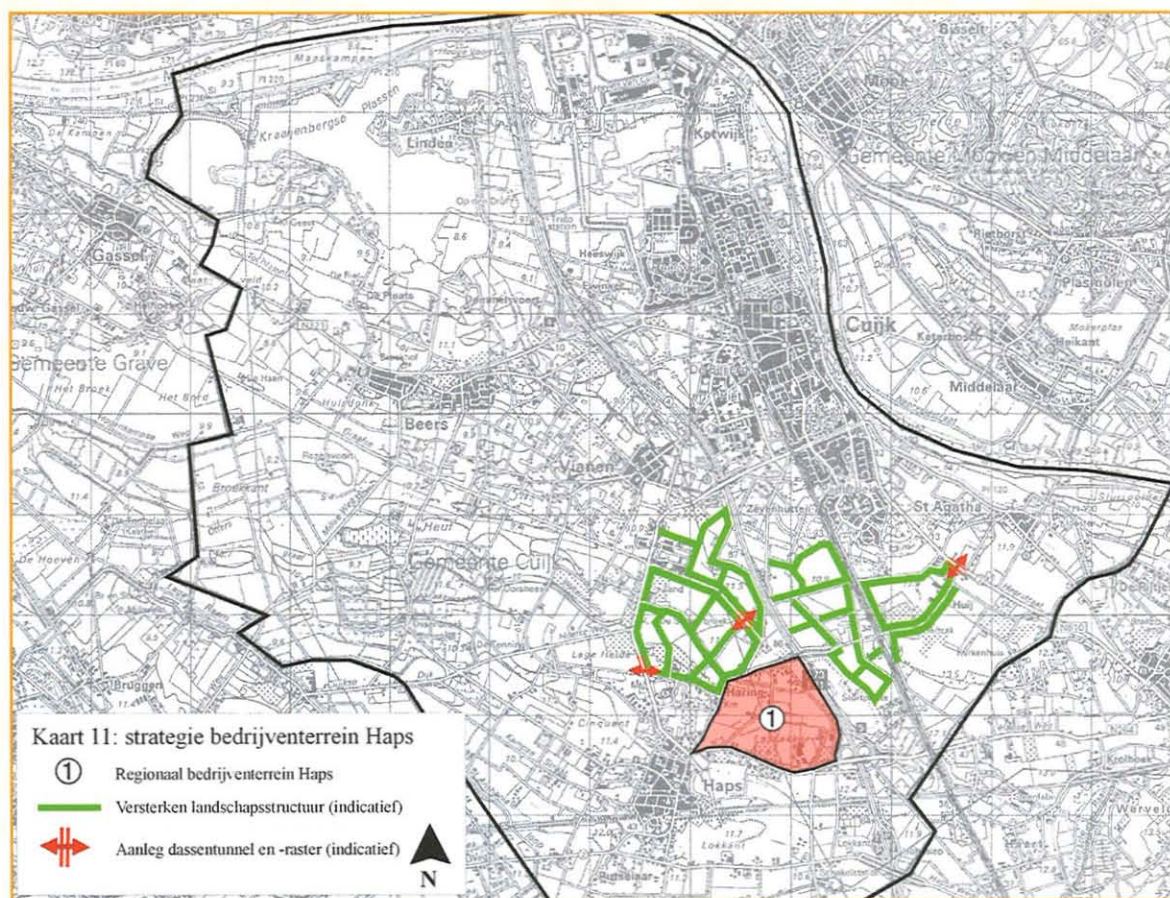
5.5.2 Mitigatie en compensatie

Volgens het principe "kwaliteit-voor-kwantiteit" krijgt de compensatie van de 60 ha leefgebied die verloren gaat zijn uitwerking in de inrichting van het actiegebied ten noorden van het bedrijventerrein.

De landschappelijke structuur van het actiegebied tussen de bebouwde kom van Cuijk en het bedrijventerrein wordt, zowel oostelijk als westelijk van de A73 en het spoor, versterkt met 15 kilometer aan landschapselementen. Hierdoor en door de aanleg van een drietal dassentunnels gaat de corridor daadwerkelijk functioneren als oost-west verbinding voor de das. Om de versturende effecten van de bedrijvigheid zoveel mogelijk te beperken wordt een groene bufferzone ingericht.

Logischerwijs profiteren ook andere plant- en diersoorten van deze maatregelen, waardoor de beleidsmatig aangeduide ecologische verbinding ter plekke gestalte krijgt. De aanleg van de landschapselementen optimaliseert ook het foerageergebied van de dassenfamilies die ter plekke van het bedrijventerrein leefgebied verloren hebben zien gaan.

Op kaart 11 is de gewenste landschappelijke structuur indicatief weergegeven. Voor een deel bestaat deze structuur uit bestaande elementen. De uiteindelijke plaatsbepaling van de nieuwe elementen gebeurt op basis van een nadere studie naar de mogelijkheden voor aanleg en meest geschikte situering. Van de te realiseren totale lengte van 15 kilometer singelbeplanting heeft 2200 meter betrekking op compensatie voor het verdwijnen van 1500 meter aan landschapselementen bij de aanleg van het bedrijventerrein. Dit is inclusief de kwaliteitstoeslag overeenkomstig het compensatiebeginsel.

Huidig landschapsbeeld actiegebied Gassels Broek

6. UITVOERINGSPROGRAMMA

6.1 INLEIDING

In dit hoofdstuk wordt iedere geformuleerde oplossingsstrategie en vastgestelde mitigatie en compensatie nader uitgewerkt in taakstellende maatregelen en een globale kostenraming. Tevens wordt ingegaan op de wijze van uitvoering, het toekomstig beheer en het planologisch zekerstellen van de inrichting.

6.2 ACTIEGEBIED GASSELS BROEK

De nieuwe (burcht)locatie voor de familie Dommelsvoort in het actiegebied wordt aangeduid als het "Gassels Broek". Deze locatie is deels gelegen op grondgebied van de gemeente Grave, zie kaart 9. Het versterken van de landschappelijke structuur bestaat uit een samenhangend pakket van maatregelen, de aanleg van 30 kilometer nieuwe landschapselementen, 3 dassentunnels met bijbehorende afrastering en 1 terp, de nieuwe (kunst)burcht. Alvorens de verhuizing van de betrokken familie kan worden georganiseerd dient het nieuwe leefgebied als zodanig te zijn ingericht.

Maatregelen Waterpark

Optimaal inrichten van Gassels Broek door:

- Aanleg van 30 kilometer landschapselement
- Aanleg van 3 dassentunnels
- Aanleg van 1 terp (kunstburcht)
- Verhuizen van familie Dommelsvoort

Eerder is al aangegeven dat de daadwerkelijke plaatsbepaling van nieuwe landschapselementen, tunnels en terp nog moet plaatsvinden. De maatregelen zijn op basis van een landschapsecologische studie en in overleg met de Vereniging Das & Boom begrensd en gekwantificeerd. Genoemde aantallen moeten worden beschouwd als zijnde taakstellend voor de betrokken initiatiefnemers.

De verdere planvorming, daadwerkelijke uitvoering en financiering van de genoemde maatregelen maakt integraal onderdeel uit van

de realisatie van het plan Waterpark De Kraaijensbergse Plassen. Tevens is de compensatieverplichting van de uitbreiding Beers-Oost in financiële zin geïntegreerd. De gemeente Cuijk zal op basis van deze dassennota een voor spoedige uitvoering faciliteren door heldere randvoorwaarden te formuleren, de voortgang te controleren en het overleg te coördineren met de gemeente Grave, Vereniging Das & Boom, Smals Bouwgrondstoffen B.V. en andere betrokken partijen als het Brabants Landschap (terreinbeherende organisatie) en de ZLTO.

Veldbezoek met de Vereniging Das & Boom

6.3 ACTIEGEBIED BEERS-VIANEN-OVERHAGE

De toekomstige marginale woningbouwopgave voor het gebied krijgt zijn invulling op basis van een op te stellen integrale rood-groene ontwikkelingsvisie. De groene maatregelen uit dit plan krijgen hun uitwerking in het gebied zelf of in het zuidelijk gelegen actiegebied. De nadelige effecten van de actuele ontwikkeling van Groot-Heiligenberg en de Beijerd en 't Riet-west wordt ondervangen door de aanleg van landschapselementen in het deelgebied Overhage, zie kaart 10.

Maatregelen Beers-Vianen-Overhage

- aanleg van landschapselementen in het deelgebied Overhage;
- opstellen integrale rood-groene ontwikkelingsvisie bij toekomstige woningbouw;
- versterken landschappelijke en ecologische structuur in plangebied en zuidelijk actiegebied (op basis van rood-groene ontwikkelingsvisie).

Voor de planvorming, uitvoering en financiering van deze maatregelen zal de gemeente Cuijk in overleg treden met de huidige en toekomstige initiatiefnemers en de Vereniging Das & Boom.

6.4 ACTIEGEBIED CORRIDOR

Bij een eventuele ontwikkeling van het regionale bedrijventerrein wordt gelijktijdig het actiegebied ten noorden van het bedrijventerrein optimaal ingericht als groene verbinding en leefgebied voor de das. Op kaart 11 is de begrenzing van de maatregelen zichtbaar. De inrichting van die corridor bestaat uit de aanleg van 15 kilometer nieuwe landschapselementen en 3 dassentunnels met bijbehorende afrastering.

De maatregelen zijn op basis van een landschapsecologische studie en in overleg met de Vereniging Das & Boom begrensd en gekwantificeerd. Genoemde aantallen moeten worden beschouwd als zijnde taakstellend voor de betrokken initiatiefnemers.

De eventuele verstorende effecten van de toekomstige bedrijvigheid worden beperkt door op de overgang naar de corridor en binnen de noordelijke begrenzing van het bedrijventerrein een groene bufferzone te realiseren van minimaal 25 meter breed.

Maatregelen Regionaal bedrijventerrein Haps

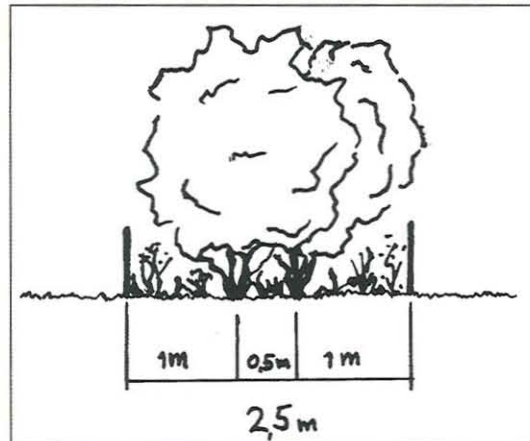
- inrichten van actiegebied als oost-west corridor voor de das;
- optimaal inrichten van actiegebied als foerageergebied door:
 - aanleg van 15 kilometer landschapselement
 - aanleg van 3 dassentunnels
 - aanleg van groene bufferzone op bedrijventerrein nabij corridor

De verdere planvorming, daadwerkelijke uitvoering en financiering van de genoemde maatregelen maakt integraal onderdeel uit van de realisatie van het regionaal bedrijventerrein door de samenwerkende gemeenten in het Land van Cuijk. De gemeente Cuijk zal op basis van deze dassennota een voorspoedige uitvoering faciliteren door heldere randvoorwaarden te formuleren, de voortgang te controleren en het overleg te coördineren met de overige gemeenten, Vereniging Das & Boom en overige betrokken partijen als de provincie, de ZLTO en het Brabants Landschap.

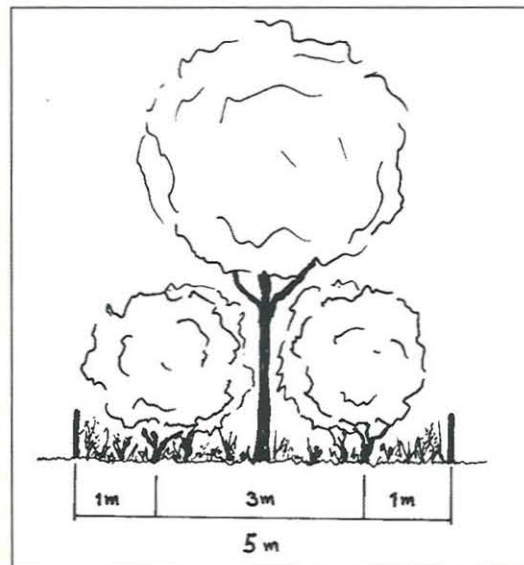
6.5 KEUZE BEPLANTING

De landschappelijke structuur wordt versterkt door de aanleg van landschapselementen. De keuze van de beplanting is niet alleen gebaseerd op de habitatcriteria van de das, maar ook op de aard van het landschap. In het groot-schalig verkavelde en open rivierenlandschap wordt gekozen voor de aanleg van 2,5 meter brede en maximaal 1,5 meter hoge hagen. De haag bestaat uit voor dit landschapstype karakteristieke soorten als meidoorn (40%), sleedoorn (10%), hazelaar (10%), kardinaalsmuts (10%), lijsterbes (10%), hondsroos (10%) en gelderse roos (10%) die in driehoeksverband en in 2 rijen met een onderlinge afstand van 0,50 meter worden aangeplant. De hagen worden

Profiel haag

op 1 meter uit de beplanting uitgerasterd. Buiten het rivierengebied, op het zand, is gekozen voor de aanleg van 5 meter brede singels met de boomvormers zomereik (70%), zoete kers (15%) en es (15%) in het midden, en de (besdragende) struiken meidoorn (20%), sleedoorn (20%), lijsterbes (20%), hondsroos (20%) en hazelaar (20%) aan de randen. Er wordt in driehoeksverband in 3 rijen aangeplant met 1,5 meter tussen de rijen. In de middelste rij wordt om de 10 meter een boom geplant. De afrastering wordt op 1 meter uit de beplanting geplaatst.

Profiel singel

Gelet op het landschappelijk karakter van het Gassels Broek en de corridor wordt in eerstgenoemd actiegebied beide typen beplantingen toegepast en in laatstgenoemde alleen de singels.

Singel langs waterloop

6.6 FINANCIERING

Deze dassennota legt een directe koppeling tussen de voorgestelde rode ontwikkelingen en de financiering van de groene maatregelen. Dit betekent dat de uitvoering in het Gassels Broek wordt betaald uit de ontwikkeling van het Waterpark Kraaijenbergse Plassen en de financiële compensatieverplichting voortvloeiend uit de ontgroning (uitbreiding Beers-Oost). Het versterken van de corridor bij Haps daarentegen wordt gefinancierd uit de ontwikkeling van het regionaal bedrijventerrein. De landschappelijke versterking van Overhage op zijn beurt uit de ontwikkeling van Groot-Heiligenberg en de afronding van het bedrijventerrein De Beijerd en 't Riet-west.

De kosten van planvorming, voorbereiding en uitvoering van de drie maatregelenpakketten in de actiegebieden zijn globaal geraamd. De nota is geen inrichtingsplan, de ramingen zijn daarom indicatief. Aan de hand van inrichtings- en beheersplannen, kunnen de kosten nauwkeurig worden vastgesteld.

6.6.1 Maatregelen Waterpark

Maatregel	Hoeveelheid	Kosten (in Euro), exclusief BTW
Aanleg haag	17 kilometer	525.000,--
Aanleg singel	13 kilometer	410.000,--
Aanleg dassentunnel	3 stuks	45.000,--
Aanleg terp	1 stuks	20.000,--
Subtotaal		1.000.000,--
Ontruimen burcht	1 stuks	PM.
Grondverwerving	12 hectare	PM.
Duurzaam beheer		PM.

Maatregel	Hoeveelheid	Kosten (in Euro), exclusief BTW
Landschappelijk versterken Overhage	Nader te bepalen	65.000,--
Subtotaal		65.000,--
Duurzaam beheer		PM.
Opstellen rood-groene ontwikkelingsvisie		PM.

6.6.2 Maatregelen Beers-Vianen-Overhage

Maatregel	Hoeveelheid	Kosten (in Euro), exclusief BTW
Aanleg singel	15 kilometer	610.000,--
Aanleg dassentunnel	3 stuks	45.000,--
Subtotaal		655.000,--
Aanleg bufferzone	25 m breed	PM.
Grondverwerving	7,5 hectare	PM.
Duurzaam beheer		PM.

6.6.3 Maatregelen Regionaal bedrijventerrein Haps

De vormgeving van de groene bufferzone op het bedrijventerrein is afhankelijk van de maatvoering en inrichting van het bedrijventerrein zelf. De bufferzone wordt nader uitgewerkt in het inrichtingsplan voor de openbare ruimte van het bedrijventerrein.

6.6.4 Grondverwerving

De aanleg van de beplanting kan worden gerealiseerd door de gronden aan te kopen. In dat geval moet rekening worden gehouden met de kosten voor grondverwerving. Als een richtprijs van $\square 4,50/\text{m}^2$ wordt aangehouden bedragen de kosten voor grondverwerving in de actiegebieden Gassels Broek en de Corridor respectievelijk $\square 530.000,-$ en $\square 340.000,-$. Een andere mogelijkheid is om het voor grondeigenaren financieel aantrekkelijk te maken dergelijke landschapselementen aan te leggen en te beheren. Hiertoe kan een geschikt subsidie-instrumentarium in het leven worden geroepen. De kosten die anders zouden worden gemaakt voor de grondverwerving kunnen dan worden benut voor die regeling (fondsvorming).

6.6.5 Duurzaam beheer

Of de landschapselementen en tunnels nu worden aangelegd door de betrokken gronden te verwerven en onder beheer te brengen bij een natuurorganisatie, of door de huidige eigenaren hiervoor subsidie te verlenen, in alle gevallen geldt dat het duurzaam beheer organisatorisch en financieel moet worden gegarandeerd.

Dit kan worden bewerkstelligd door de benodigde financiële middelen voor een duurzaam beheer door de initiatiefnemers in een fonds te laten storten. In een andere opzet kan een dergelijk fonds de uitvoering van het gemeentelijk natuur- en landschapsbeleid faciliteren. Het kan dan ook worden aangevuld met financiële bijdragen vanuit het bestaand stimuleringskader en instrumentarium van Rijk en provincie.

Inmiddels wordt op verschillende plaatsen in de provincie ervaring opgedaan met de opzet en uitvoering van instrumentarium voor behoud, onderhoud en aanleg van landschap- en cultuurhistorische elementen. Goede voorbeelden zijn de "Subsidieregeling Cultuurhistorisch Landschap St. Oedenrode 2002", en het project particulier landschapsbeheer "Natuurlijk Etten-Leur, een buitenkans!" In overleg met partijen als Provincie Noord-

Brabant, Brabants Landschap en de ZLTO kan ook in de gemeente Cuijk een dergelijk instrumentarium het uitvoeringsprogramma van de dassennota ondersteunen.

6.7 FASERING

De dassennota heeft een looptijd tot 2015. De beschreven ontwikkelingen en bijbehorende groene maatregelen in de actiegebieden kennen ieder een eigen planning. Zo vraagt de ontwikkeling van het Waterpark al op de korte termijn om uitvoering van de maatregelen in het Gassels Broek. Dit gebied dient immers ingericht te zijn alvorens de verhuizing van de dassenfamilie Dommelsvoort doorgang kan vinden. Het overleg met de betrokken agrariërs en grondeigenaren over aankoop van gronden en/of participatie in een stimuleringsregeling dient daarom tijdig van start te gaan.

Overeenkomstig het beleid van provincie en Ministerie van LNV verloopt de uitvoering van de groene maatregelen in de andere actiegebieden parallel aan het tijdsplan van de respectievelijke ontwikkelingen.

Op basis van deze nota zullen de noodzakelijke vergunningen, machtigingen en ontheffingen van provincie en Ministerie van LNV vroegtijdig worden aangevraagd.

6.8 DUURZAAMHEID

6.8.1 Beheer

Na uitvoering van de inrichtingsmaatregelen is een duurzaam beheer van de actiegebieden van groot belang. Aangezien de hagen niet hoger mogen worden dan 1,5 meter, en ze tot maximaal 1 meter hoogte mogen worden teruggezet, betekent dit in de praktijk een jaarlijks beheer.

De das is gebaat bij het handhaven van de huidige landbouwkundige functie, en de voorkeur gaat daarom uit naar het bij aanleg en onderhoud betrekken van de lokale agrariërs. De agrariër zal de aanwezigheid en het beheer van de aanwezige landschapselementen moeten inpassen in zijn bedrijfsvoering.

Indien het onderhoud van de hagen, singels en tunnels niet door de agrariërs zelf zal worden uitgevoerd kan dit worden overgedragen aan een organisatie als het Brabants Landschap en/of de Vereniging Das & Boom. Hierbij moet wel rekening worden gehouden met het verkrijgen van het recht van overpad.

In alle gevallen geldt dat de initiatiefnemers verantwoordelijk zijn voor een gegarandeerd duurzaam beheer van beplantingen en tunnels. Het beheer wordt in de vorm van langjarige overeenkomsten met de agrariërs of de andere genoemde partijen vastgelegd. Deze overeenkomsten zijn overdraagbaar op toekomstige grondeigenaren. De gemeente stelt zich eindverantwoordelijk voor de controle op de kwaliteit en de duurzaamheid van het beheer.

6.8.2 Planologisch bescherming

Niet alleen de duurzame inrichting en het beheer van de aangewezen actiegebieden, maar ook het behoud van het overig leefgebied van de das wordt planologisch ingekaderd. Afhankelijk van de wijze waarop de beplantingen worden gerealiseerd (wellicht nieuw groen = vrij groen), worden de bestemmingsplannen aangepast.

6.9 ONTRUIMINGSPLAN

Voor de verhuizing van de familie Dommelsvoort naar het Gassels Broek en de ontruiming van de burcht wordt een ontruimingsstrategie ontwikkeld. De Vereniging Das & Boom zal te zijner tijd overwegen of het medewerking verleent aan het opstellen van het plan van aanpak en de ontruiming zelf. Dit is mede afhankelijk van de uitvoering en voortgang overeenkomstig deze nota.

BIJLAGE 1 DASSENBURCHTEN

Nr.	X coördinaat	Y coördinaat	Burchtnaam
1	183.3	418.0	Ganzenorgel
2	185.4	418.4	Hooge Voort
3	183.8	417.4	Grote Geest
4	184.0	416.4	Tochtsloot
5	186.5	416.1	Dommelsvoort
6	184.5	415.6	Hoogenkamp N321
7	183.4	415.0	De Haan
8	183.4	414.3	Tienmorgen
9	184	414	Broekkant
10	183.3	413.7	Hulbosch 3
11	184.2	412.9	Rabatbosje v.d. Quay
12	184.8	413.3	Barendonk 2
13	185.4	414.6	Bril
14	187.4	415.1	Flierenhof
15	186.5	413.6	Dorshees
16	185.7	412.8	De Tenning
17	186.6	412.2	Cinquant
18	185.9	412.3	Bazar
19	188.4	414.1	Zevenhutten
20	189.9	414.4	Heerstraat 1
21	191.4	414.3	Hofsestraat
22	190.8	413.8	De Kuilen
23	191.8	413.9	Klooster St. Agatha
24	190.2	412.8	Hertrak
25	189.6	412.3	Stort Haps
26	190.3	411.9	Spoordijk 1
27	190.3	411.9	Spoordijk oost
28	190.3	411.8	Spoordijk 2
29	186.5	410.9	Oude spoordijk Haps
30	181.5	417.8	Villa Nova
31	181.4	416.8	Heidestraat
32	182.9	416.3	Heihoek Noord
33	182.5	415.8	Heihoek (kapelletje)
34	181.7	414.5	Biestgraaf
35	182.6	414.1	Ottersgraaf
36	181.5	413.7	De Hoeven
37	182.3	413.4	Hoge Dijk/Lage Raam
38	183.2	411.9	Beerseweg
39	185.3	410.8	Oude spoordijk Mill
40	186.2	409.7	Wanroijse Broek 2
41	186.6	408.9	Wanroijse Broek 1
42	187.7	408.2	Laageindsche Dijk
43	190.9	409.4	Beugense Broek zuid
44	192.1	410.8	Oeffeltse Raam/ De Vilt

COLOFON

Titel :	Integrale dassennota Cuijk "Dás pas leven in Cuijk"
Documentnummer:	R002
Projectnummer :	145799
Revisie :	1
Datum :	23 juni 2003
Auteur(s) :	Rob Geraeds, Tom Sijstermans, Evert van Veldhuizen
E-mail adres :	evert.vanveldhuizen@grontmij.nl
Grafische vormgeving:	Wiel Keijsers
Foto's:	Grontmij, Valentijn te Plate (foto's das)

